

V hluku a zápachu

Vývojáři Doosan Škoda Power mají být na co hrdí. Jihokorejský Doosan Heavy Industries zavrhl při vývoji parních turbín vlastní lidi a dal přednost inženýrům z Plzně.

REPORTÁŽ

str. 8–9

Václav Havel by se dožil 80 let

Je symbolem boje za svobodu, obnovu demokracie a vůbec počátků éry, kterou žijeme.

TÉMA

str. 4

➔ **CZK/EUR** • 27,020 / 0,000 Kč ➔ **CZK/USD** • 24,207 / -0,158 Kč ➔ **PX** • 875,13 / +0,75 % ➔ **EURO STOXX 50** • 3 034,53 / +1,20 % ➔ **ZLATO** • 1276,08 \$ / -2,85 %

KOMENTÁŘ: V BRNĚ SE POTKALY DVA SVĚTY / str. 13

Krátce

Zuno Bank v Česku končí

Zuno Bank v Česku a na Slovensku, která patří mezi první on-line banky ve střední a východní Evropě, končí. Mateřská Raiffeisen Bank International Group postupně převede její bankovní aktivity na českou Raiffeisenbank a slovenskou Tatra banku. **str. 7**

Lanex dodal šňůry izraelské armádě

Společnost Lanex z Bolatic na Opavsku získala prestižní zakázku v židovském státě – začala dodávat vysoce pevná lana speciálním jednotkám izraelské armády. **str. 7**

Britská libra je nejslabší za posledních 31 let

Britská libra v obavě z dopadů vystoupení Británie z EU propadla vůči dolaru na nové minimum za 31 let. Sestoupila tak pod úroveň, na niž klesla po červnovém referendu, ve kterém se britští voliči vyslovili pro odchod z evropského bloku. **str. 10**

twitter.com/e15news

STANISLAV ŠULC:

Lidstvo nevyhubí mimozemšťané ani záhadný virus a asi to nestihne ani atomovka z KLDK. Za vyhynutím lidstva bude stát centrální klimatizace.

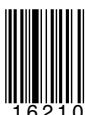
Skluz

Start obřího projektu Penty u Masarykova nádraží nabere zpoždění

PRAHA **str. 5**

Foto profilmedia.cz

9 771803 454307 16210

Zápisník
Daniela Nováka

Zelenina a migranti

Čeští fabrikanti volají po dovozu pracovní síly z ciziny. Samozřejmě jen té „kulturně blízké“. Průmyslová města typů Kolína jsou plná dělnických ubytoven. Přestože jejich osazenstvo je většinou z „kulturně blízkých“ zemí, nevypadá to, že by mezi nimi a místními probíhala družba. Ale spojnice tam přece jen budou. Agenturní cizinec je pro továrníka stejný hadr na holi jako agenturní tuzemec. Kostely o nedělích a svátcích plní tito migranti s podobnou vervou jako Češi, herny a špeluňky též. A vepřové určitě baští taky.

Patálie Deutsche Bank vyvolaly zpátky strážidla krize. Nový šrumeček v ekonomice je možná na obzoru. Pak budou pracovní migranti první, kdo poletí. Těžko říct, jestli domů. Na dlažbu určitě. A nikdo nebude řešit jejich „kulturní blízkost“.

Analytici ale případný pád Deutsche Bank neděsí, české banky mají být stabilní. V roce 2007 rovněž prorokovali, že vzdálené turbulence způsobené špatnými hypotékami se dotknou jen USA. My stojíme na zdravých fundamentech. Takže žádný strach.

Hipsteři mají nový hit: všelijak zkroucenou zeleninu, kterou by řetězce vyhodily. Jeden z velkých e-shopů s potravinami hlásí, že „ošklivá“ zelenina jde na dračku. Hipsterovi už zkrátka nestačí mrkev od babičky hnojená slepičinci. Potřebuje karotku příslušně pokřivenou.

Protagonisté dne

Marek DOSPIVA
SPOLUMAJITEL PENTY

Plány na výstavbu kancelářské čtvrtě vedle Masarykova nádraží narazily na magistralní úředníky, kteří požadují studii EIA.

str. 5

Rudolf GREGOŘICA
SPOLUMAJITEL LANEXU

Firma má super referenci. Speciálním jednotkám izraelské armády dodala dvanáct kilometrů vysoce pevných šňůr.

str. 7

Walter ROTHENSTEINER
ŘEDITEL RAIFFEISEN BANKY

Byla to jedna z prvních on-line bank ve střední Evropě. Zuno Bank měla služby zdarma, výhodné úvěry, ale také ztráty. Teď banka končí.

str. 7

OPRAVA VĚŽE

Foto: dtk

PRUDKÝ NÁRAZOVÝ VÍTR včera znemožnil v Brtnici na Jihlavsku vyzdvížení opravené střechy věže farního kostela svatého Jakuba. Krovky věže poničili brouci tesařiči krovoví, farností tím způsobili škodu za dva miliony korun.

Valachová: Mužům chybějí ve školách nejen peníze, ale i respekt

■ Učitelů mužů dál ubývá, více než 30 procent z nich už oslavilo 56. narozeniny.

Adéla Čabanová

Na dnešek připadá světový Den učitelů. V Česku by se spíše mělo mluvit o dni učitelek. V prvním pololetí 2016 učí v základním a středním školství 18,6 procenta mužů. Přes 30 procent učitelů mužů je přitom starších 55 let. Vyplývá to z aktuálních dat ministerstva školství. Českých učitelů zkrátka dál ubývá. A to přesto, že se o tomto problému roky diskutuje.

Podle místopředsedkyně školských odborů Markéty Seidlové je to do velké míry kvůli nízkým platům. „I ve školách je potřeba mužský element“, říká Seidlová. „Muž je v tradiční společnosti hlavní živitel rodiny, platy by se musely zvednout tak, aby tu roli mohl plnit“, uvádí Seidlová.

Od roku 2012 stouply platy učitelům a učitelkám o 6,6 procenta, řídícím pracovníkům o 10,9 procenta. Jen v tomto školním roce mají učitelům stoupnout platy o šest procent.

Ani to ale podle Seidlové k vyšší atraktivnosti povolání pro muže stačit nebude. Učitelé a učitelky podle statistiky berou 26 294 korun měsíčně.

Menší rozdíly jsou v kancelářích ředitelů škol a jejich zástupců. Ve vedoucích pozicích v regionálním školství je 30 procent mužů. Konkrétně na základních školách je ve vedení třetina mužů, v kategorii středních škol, vyšších odborných a konzervatoří dokonce 57 procent.

Ženy ve vedoucích pozicích ve školách přitom berou o 13,4 procenta nižší plat než muži. „O příplatcích rozhodují zřizovatelé. Možná dávají mužům více, aby si je udrželi“, říká Seidlová.

V evropském srovnání přitom patří Česko mezi země, kde je na základních školách nejmenší podíl mužů. Jako problém to vnímá i ministryně školství Kateřina Valachová (ČSSD). Více mužů by českému základnímu školství podle ní prospělo. „Doufám, že se mi v tomto ohledu podaří nastartovat několik změn“, jmenovala Valachová kromě platů chystaný kariérní řád. „Je nutné vrátit učitelstvímu povolání prestiž a respekt – od rodičů, společ-

nosti, žáků, nás všech“, uvedla ministryně pro deník E15.

Už v roce 2009 odstartovala Liga otevřených mužů s podporou ministerstva školství kampaň Muži do škol. „Kvalitní mužské vzory jsou nezbytné pro zdravý vývoj dětí“, tvrdí iniciativa. Nabízí mimo jiné placené konzultace pro školy, které chtějí podpořit větší začlenění mužů.

Muži ve školství

Podíl mužů mezi učiteli (bez řídících pracovníků) v procentech:

2007	21,5
2008	21,3
2009	20,9
2010	20,4
2011	20,7
2012	20,1
2013	19,6
2014	19,1
2015	18,9
2016 (1. pololetí)	18,6

Pramen: statistika ministerstva školství

MŽP nechce polovinu Šumavy ponechat přírodě

■ Při schvalování nových pravidel pro národní parky bude na schůzi sněmovny ministerstvo životního prostředí podporovat pozměňovací návrhy doporučené výborem pro životní prostředí. Návrh by se tak neměl radikálně změnit.

Ekologičtí aktivisté včera předali ministerstvu „Petici za dobrý zákon o NP Šumava“ s požadavky odpovídajícími pozměňovacím návrhům poslance Jiřího Junka (KDU-ČSL). Petici s 61 139 podpisů považuje náměstek ministra Vladimír Dolejský za významnou, s jejími body ale nesouhlasí.

Ministerstvo podle Dolejského zásadně nesouhlasí s návrhem, aby do roku 2030 byla polovina šumavského

národního parku ponechána přírodě. „Je to nerealizovatelné. My předkládáme postup, který dává šanci stabilitě. To znamená 15 let situaci monitorovat a pak rozhodnout o možné změně,“ řekl Dolejský. Požadavek na regulaci nové zástavby v národním parku pak podle něj dostatečně ošetří zavedení předkupního práva k pozemkům pro stát, potažmo ministerstvo.

Podle Jana Piňose z Hnutí Duha má ministerský návrh řadu kladů i nedostatků. Petici chtějí podle něj aktivisté

ministra Richarda Brabce (ANO) přimět k akci. Piňos připomenul, že zákon ministr při vstupu do úřadu označil za jednu ze svých priorit.

Sněmovna by podle doporučení výboru neměla přijmout většinu z Junkových pozměňovacích návrhů, ale ani návrhy Jana Zahradníka (ODS) a jeho stranického kolegy Petra Bendla. Sporná předloha by měla podle ministerstva více otevřít nejceněnější přírodu turistům. Kritici se obávají dopadů normy zejména na šumavské obce a tamní obyvatele. /čtk/

Foto: čtk

BUDOUCNOST ŠUMAVY.
Nová pravidla určí, jak bude Šumava i další národní parky vypadat v budoucnosti.

Příjmy politických stran klesají

Největší politické strany a hnutí v Česku si loni přišly na 705 milionů korun, což je nejméně od roku 2009. Většina peněz pochází ze státních příspěvků, další dodávají soukromí sponzoři. Firemních darů ale ubývá, strany se častěji zadlužují. Vyplyvá to ze studie spolku při Institutu ekonomických studií Univerzity Karlovy EconLab.

Příspěvky ze státního rozpočtu tvořily ve výnosech stran 68 procent a rozdělilo si je 23 stran a hnutí. Nejvíce peněz, 133 milionů korun, dostali sociální demokraté. Zbytek stran se zastoupením ve sněmovně obdržel částky v řádu desítek milionů.

Významnou položku v příjmech stran tvoří dary od fyzických a právnických osob. Téměř čtyři pětiny všech darů, které směřovaly všem 32 sledovaným stranám, ob-

držely ANO, ČSSD, KDU-ČSL, KSČM, ODS a TOP 09. Největším příjemcem darů i nadále zůstala ODS, která první příčku drží od roku 2008.

Celková hodnota darů politickým stranám byla ale loni nejmenší od roku 2009. Objem darů od právnických osob sledovaným stranám dosáhl dokonce nejnižší hodnoty od roku 2000. Zatímco firemních darů spíše ubývá, strany se stále častěji zadlužují. Dluhy rostly hlavně okolo let 2006, 2010 a 2013, kdy se konaly volby do Poslanecké sněmovny.

Za významně zadlužené lze podle studie označit strany, které mají podíl dluhu na příjmech vyšší než 50 procent. Jsou to ČSSD, ODS, ANO 2011, Severočeši.cz, Strana zelených, Změna a Volba pro město (Hradec Králové) a Politické hnutí Změna (Liberec). /čtk/

Krátce

Objevily se špatně vytištěné volební lístky

Na několika místech Středočeského kraje se objevily špatně vytištěné volební lístky do krajských voleb. Problém se týká Příbrami, Rožmitálu pod Třemšínem, Týnce nad Labem na Kolínsku a obce Dubovice na Příbramsku. Vadné lístky si lidé musejí ve volebních místnostech vyměnit, jinak bude jejich hlas neplatný.

Obrana zmodernizuje pět vrtulníků

Ministerstvo obrany nechá zmodernizovat pět vojenských vrtulníků Mi-17. Zakázka bude zadána státnímu podniku LOM Praha. Za namontování různých zařízení a přístrojů do vrtulníků ministerstvo zaplatí podle předpokladů 168 milionů. /čtk/

**CENTRAL
GROUP**

Nejprodávanější lokalita bytů v Praze

**NOVÁ ETAPA
OD ŘÍJNA**

Praha 5 – Zličín / Metropole

- zavedená rezidenční lokalita
- pěšky na metro B Zličín
- v blízkosti velké obchodně-zábavní centrum
- efektivní úsporné domy **B**
- jen 10% ceny předem, zbytek až rok od nastěhování

* Detailní podmínky na www.central-group.cz

Garantovaná
HYPOTÉKA
pro všechny*
max. 1,59% p.a.

226 222 222

www.central-group.cz

Dnešní
vzpomínkové akce

PRAHA – na Václavské náměstí je na 19. hodinu svoláno lidové shromáždění, při němž kromě hudby zaznějí i stále aktuální věty z Havlových projevů a názory známých lidí na to, proč jeho osobnost chybí. Ve stejnou dobu začne v Rudolfinu slavnostní koncert, při němž pod taktovkou dirigenta Semjona Byčkova zazní Symfonie č. 9 Antonína Dvořáka.

BRNO – Divadlo Husa na provázku si památku někdejšího prezidenta připomíná festivalem Málo bylo Havla! Zahájilo jej už včera hrou Zítřka to spustíme a do 10. října se tu budou hrát další Havlovy hry, pořádát happeningy, debatovat a vystavovat. Budou se promítat i filmy, které se Havla dotýkaly.

OSTRAVA – Před heřmanickou věznicí, kam musel za své protikomunistické postoje Havel 7. ledna 1980 nastoupit výkon trestu, bude dnes v 17 hodin slavnostně odhalena Lavička Ferdinanda Vaňka. Úryvky z Dopisů Olze, jejichž část Havel napsal právě v heřmanické věznici, budou číst básník Petr Hruška a jeho bratr, literární vědec Pavel Hruška. Za ochotu a pomoc při výrobě lavičky pořadatelé děkují heřmanickým vězňům a zaměstnancům věznice. Po akci se účastníci přesunou do Absintového klubu LES, kde bude oslava pokračovat speciální literární Pasekou.

PLZEŇ – U Lavičky Václava Havla v Šafaříkových sadech už včera začalo čtyřladvacetihodinové čtení veřejnosti z díla Václava Havla. Bývalého disidenta připomene i další akce, již je odhalení pamětní desky na zdi věznice na Borech. Tam byl 30. července 1981 ze zdravotních důvodů převezen z ostravských Heřmanic a vězněn do 28. ledna 1983.

ZLÍN – U Památníku obětem totality na náměstí Míru mohou zájemci celý den pokládat květiny. V rámci Havlovského dne se v městském divadle uskuteční premiéra hry Vernisáž. Havel měl ke Zlínu osobní vztah díky dědečkovi, významnému diplomatovi Hugo Vavrečkovi, který pracoval také pro firmu Baťa. /hý/

Havel by se dožil 80 let

■ Je symbolem **boje za svobodu**, obnovu demokracie a vůbec počátků éry, kterou právě žijeme. Již několik dní to dokládají vršící se vzpomínky na něj **z domova i ze zahraničí**. Václav Havel, bývalý český prezident a dramatik, by se dnes dožil osmdesátí let. Mezi nejceněnější výroky, jež byly na jeho adresu v posledních dnech vysloveny, nespíš patří slova slovenské hlavy státu Andreje Kisky. Podle něj **měli Češi a Slováci štěstí**, že byl Václav Havel jejich prezidentem. „Čechům, Slovákům, státům Visegrádu a koneckonců i světu dnes chybí osobnost, která stejně jako on dokáže **pojmenovat** jevy a věci, jež se dějí, a přitom **neustoupit** ani centimetr ze základních **lidských hodnot**, kterých se musíme držet,“ upřesnil Kiska.

Foto: čtk

MLÁDÍ. Po ukončení základní školní docházky v roce 1951 nastoupil do učebního oboru chemický laborant a střední všeobecně vzdělávací školu pro pracující studoval večerně. Maturitu složil roku 1954.

Foto: čtk

PRAŽSKÉ JARO. Od počátku roku 1968 byl jednou z důležitých postav liberálního, nekomunistického křídla podporovatelů reform. Na snímku z Václavského náměstí je se spisovatelem Janem Benešem (uprostřed) a právníkem Jaroslavem Taušem.

Foto: čtk

CHARTA 77. Spolu s Janem Patočkou a Jiřím Hájkem byl jedním z prvních mluvčích Charty 77 zaměřené na dodržování lidských práv. Na snímku je třetí zleva ve společnosti signatářů dokumentu v noci 28. května 1977 před svým zatčením.

Foto: čtk

LISTOPAD 89. Rozehnaním studentské demonstrace začala 17. listopadu 1989 takzvaná sametová revoluce, která ukončila čtyřicet let komunistického režimu v Československu. Na balkoně budovy Melantrichu jsou 21. listopadu zleva Václav Havel, Alexander Dubček a Václav Malý.

Foto: čtk

PREZIDENT. 29. prosince 1989 se stal posledním prezidentem komunistického Československa a z Hradu odcházel po vypršení dvou volebních období v únoru 2003 jako první prezident České republiky.

Start projektu Penty u Masaryčky se posune

■ První kopnutí do země při výstavbě velkého developerského projektu v Praze u Masarykova nádraží se kvůli úřadům uskuteční později než v plánovaném roce 2017. Podle právníků může v krajním případě skluz činit i roky.

Daniel Novák

Budova, která má odstartovat výstavbu velkého kancelářského projektu u pražského Masarykova nádraží, bude muset projít procesem posouzení vlivu stavby na životní prostředí. Rozhodl o tom ekologický odbor pražského

magistrátu. Do projektu investiční skupiny Penta tak budou moci mluvit různá sdružení, nevyhne se ani veřejnému projednávání. Úřad mimo jiné chce prověřit, že projekt nazvaný Central Business District dopravní zátěží nenaruší plánované zklidnění magistrály.

Podle Penty rozhodnutí magistrátního úřadu není nečekané. Když před šesti lety připravovala ve stejné lokalitě výstavbu administrativního centra Florentinum, stačila jen takzvaná malá EIA. To je jednodušší a rychlejší způsob posuzování ekologických vlivů stavby než to, které bude muset podstoupit u Masaryčky.

„Přítom Florentinum byl rozsáhlejší a v mnoha ohledech složitější projekt. Bylo

zapotřebí se vypořádat s ekologickou zátěží po tiskárně, oproti první budově CBD má Florentinum trojnásobek parkovacích míst,“ uvedl mluvčí Penty Ivo Mravínac s tím, že je znát čím dál konzervativnější přístup úředníků.

„Stavba se v takovýchto případech protáhne nejméně o šest měsíců, u projektů typu Masaryčky o rok a půl až dva roky. Pokud by padly žaloby, tak se zpoždění protáhne i na více let,“ uvedl právník Bystřík Bugar. Soudně lze mimo jiné napadnout územní rozhodnutí a stavební povolení, které na závazné stanovisko EIA navazují. „To stavbu zdrží nejvíce,“ dodal advokát.

Podobně jako u řady jiných nových staveb v centru metropole vystoupil vůči projektu kriticky Klub za starou Prahu.

Foto: penta

NOVÁ ARCHITEKTURA. Penta plánuje zastavět pozemky v ulici Na Florenci, které sousedí s Masarykovým nádražím.

„Půdorysné řešení a hmotové pojetí souboru objektů, tvořících navržený komplex, vstupuje do městského prostředí jako zcela cizorodý prvek. Nerespektuje nic ze stávající historické struktury města,“ uvedla předsedkyně sdružení Kateřina Bečková. Klub požaduje nové půdorysné řešení záměru, snížení výšky budov na úroveň obvyklou v Novém Městě a zahrnutí bytů do projektu.

Připomínky sdělil též nyní již bývalý šéf IPR Petr Hla-

váček. „Vzhledem k rozsahu záměru vyvolává naznačené jednotné architektonické řešení obavu z přílišné monotónnosti a příliš velkého měřítka,“ uvedl architekt.

Dokončení první stavby celého komplexu Penta původně odhadla na rok 2019. Celý soubor chtěla dokončit o čtyři roky později. Investorům však komplikuje záměr také fakt, že k uskutečnění projektu v jeho úplnosti jim chybí menší část pozemků.

Lítačka jde do ostrého provozu

Pražští radní včera schválili převod karty MHD Lítačka do standardního režimu fungování. Dosud fungovala v pilotním režimu, kdy provozovatel karty, městská firma Operátor ICT, postupně rozšiřoval a zlepšoval služby a prověřoval technologie.

Když k přechodu přesně dojde, však zatím není jasné, město musí s Operátorem ICT uzavřít novou smlouvu. Pro cestující by to komplikace znamenat nemělo. Kartu vydává město od března a postupně má zcela nahradit Opencard.

Podle dokumentu, který radní schválili, se během

pilotního provozu neobjevily žádné větší potíže. „Pokud byly zjištěny drobné provozní problémy, byly neprodleně řešeny a neměly dopad na žadatele nebo vlastní funkčnost karet,“ píše se v materiálu.

Primátorka Adriana Krnáčová (ANO) na začátku září médiím oznámila, že město za pořízení Lítačky zaplatilo 8,2 milionu korun, měsíční náklady na provoz vycházejí na 4,4 milionu. Podle opozice je však k nákladům třeba ještě připočítat provoz Operátora ICT, který prý jen loni vyšel na 81 milionů korun. /čtk/

Praha skončí lhůta, kdy může vymáhat škody v kauze Opencard

Praha může přijít o možnost vymáhat škodu v kauze Opencard, protože jí 5. prosince uplyne lhůta, dokdy ji může uplatnit, poté bude kauza promlčena. Včera o tom informovali zastupitelé z České pirátské strany. Praha podle Pirátů v posledním roce neudělala nic, aby škodu vymáhala. Mezi těmi, po kterých by město škodu mělo podle Pirátů vymáhat, jsou bývalý primátor Pavel Bém (ODS) a jeho tehdejší náměstek Petr Hulinský (ČSSD).

DOMOV PRO OSOBY S MENTÁLNÍM POSTIŽENÍM

DMS na podporu klientů Domova svaté Rodiny Darujte domov i Vy!

Domov svaté Rodiny vznikl v Praze 6 před 25 lety jako jeden z prvních charitních domů pro děti s mentálním a kombinovaným postižením. V současnosti pečuje o 76 osob s postižením ve dvou domech. Některé z nich nedosáhnou svým příjmem na plnou úhradu za službu. Organizace Přátelé domova se proto rozhodla formou DMS pomoci lidem, kteří v Domově žijí a nemají nikoho, kdo by jim s úhradou služby finančně pomohl.

Pomozte jim také Vy a pošlete na číslo **87 777** dárcovskou SMS ve znění: **DMS POMOCDOMOVU**, tj. DMSmezeraPOMOCDOMOVU.

Můžete přispívat také pravidelně **každý měsíc po dobu jednoho roku.**

Stačí odeslat dárcovskou SMS ve tvaru: **DMS ROK POMOCDOMOVU** na číslo 87 777 a každý měsíc Vám bude automaticky odečtena částka 30 Kč.

Cena DMS je **30 Kč.**

Více na www.darcovskasms.cz

Děkujeme Vám.

Zlínské ateliéry mění jméno. Chystají expanzi

■ Ateliéry Bonton Zlín podnikatelů Miloše Petany a Zdeňka Kozáka připravují další aktivity na zahraničních trzích. I kvůli tomu zkrátí své jméno na Bonton.

Dušan Kůtner

Tržby Ateliérů Bonton Zlín loni klesly o deset procent na 53 milionů korun. Zisk se snížil o téměř tři pětiny na 3,7 milionu korun a byl tak nejnižší za několik posledních let. Firma fungující nejen jako filmové laboratoře, ale i jako obchodník s filmovými právy, si však letos slibuje lepší výsledky. Důvodem jsou přibývající zahraniční

aktivity, kvůli kterým ateliéry fúzí s mateřskou společností Bonton. Přijmou také její jméno.

„Vzhledem k našim čím dál mezinárodněji orientovaným aktivitám jsme se rozhodli změnit název společnosti na Bonton, a. s.,“ uvedla ředitelka firmy Katarína Morvai.

Pokles tržeb byl způsoben ukončením smlouvy o správě práv k autorským dílům filmového studia Barrandov, na základě které ateliéry léta spravovaly filmy patřící Státnímu fondu pro podporu a rozvoj české kinematografie. „Těto skutečnosti odpo-

vídá i pokles zisku, jelikož naše zbývající aktivity jsou výrobního charakteru a mají tudíž výrazně vyšší náklady,“ podotkla.

Vzhledem k ukončení smlouvy se firma rozhodla posílit činnost filmových laboratoří. Kromě tradičních služeb jako zpracování archivních filmových materiálů, kamerových negativů a jejich kopírování založila digitální pracoviště.

„Nově tak nabízíme služby záznamu digitálních filmů na filmový materiál za účelem dlouhodobé archivace,“ sdělila šéfka ateliérů. Technologie přitom umožňuje

uložit na filmový pás nejen audiovizuální díla, ale jakákoli digitální data. Ateliéry tak v oblasti digitalizace spolupracují nejen s tuzemským Národním filmovým archivem v Praze, ale pracují i na obnově archivních ma-

teriálů třeba pro Slovenský filmový ústav. Podle výroční zprávy laboratoře v posledních letech rozšířily své působení i mimo Česko a Slovensko do dalších evropských zemí. „Rozšířily se také řady nových klientů pro vyvolání kamerového negativu ze zahraničí, zejména z Blízkého východu,“ uvedla firma.

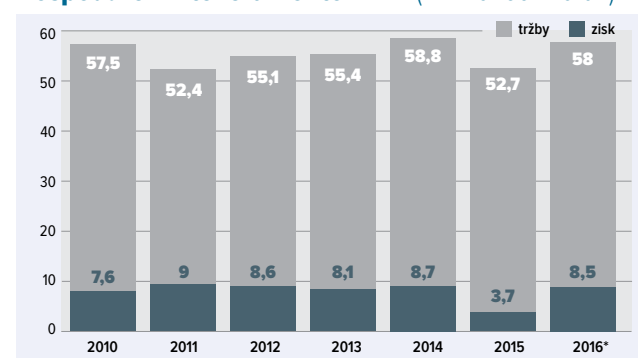
Kromě toho ale patří ateliéry k producentům zejména kreslených a loutkových filmů. Ve Zlíně vznikla nejznámější díla tohoto žánru jako například Pat a Mat, Bob a Bobek nebo Spejbl a Hurvínek.

Zlínským ateliérům loni klesly tržby o desetinu na

53

milionů korun. Zisk se ale propadl téměř o tři pětiny.

Hospodaření Ateliérů Bonton Zlín (v milionech korun)

*plán

Pramen: výroční zprávy firmy

SKROMNÁ SKLIZEŇ

LIKÉRKA RUDOLF JELÍNEK letos ve vlastních sadech sklídila podstatně méně švestek než loni. Některé odrůdy pomrzly, sklizeň byla hotova už na konci září, ačkoli se švestky zpravidla česou do poloviny října. Úroda z vlastních sadů činila 193 tun švestek, o 322 tun méně než při rekordní loňské sklizni.

Více E15.cz

Centrum prodeje čínských laserů pro Evropu bude u Prahy

Investice deset milionů dolarů, 3200 metrů čtverečních a dvacet zaměstnanců. Takové jsou hlavní parametry Eurazia, evropské centrály pro prodej čínských laserů, kterou na konci příštího roku postaví v Modleticích u Prahy firma 4ISP. Svůj záměr zveřejnil tento distributor řezacích laserů na Mezinárodním strojírenském veletrhu v Brně.

„S čínským trhem obchoduji již dvacet let a s kvalitou vyrobených strojů jsem nadmíru spokojen nejenom já, ale i naši zákazníci. Samozřejmě bylo třeba vybírat, ne všichni dosahují stejné úrovně,“ uvedl jednatel 4ISP Petr Tůma.

Číňané se loni pro Česko stali třetím největším obchodním partnerem a druhým největším dovozcem. Obchodní výměna dosáhla

Schodek obchodní bilance s Čínou loni stoupl o devět procent na 17,2 miliardy dolarů.

20,7 miliard dolarů. Dlouhodobým problémem je výrazně vyšší čínský dovoz zboží, schodek obchodní bilance loni stoupl o devět procent na 17,2 miliardy dolarů. Vývoz z Česka do Číny v loňském roce

klesl o více než devět procent na 1,85 miliardy dolarů, což se stalo poprvé od roku 1996. V předchozích dvou letech se růst pohyboval okolo deseti procent. Loni byla Čína pro Česko osmáctým největším exportním trhem.

NEJEN PRO ARMÁDU. Firma Lanex letos na izraelský trh nabídla také lodní lana nebo vybavení pro výškové práce u telekomunikačních firem.

Lanex dodal šňůry izraelské armádě

■ Česká firma vyrobila dvanáct kilometrů vysoce pevných lan pro speciální jednotky izraelské armády.

Tomáš Stingl

Prestižní zakázku získala v židovském státě společnost Lanex z Bolatic na Opavsku. Díky kontaktům z veletrhu vojenského vybavení ISDEF v Tel Avivu začala dodávat vysoce pevná lana speciálním jednotkám tamní armády.

„Celkem už bylo vyrobeno a dodáno dvanáct kilometrů speciálních šňůr,“ informoval produktový manažer společnosti Jiří Gazda. „To je super reference, protože, jak známo, izrael-

ská armáda se spokojí pouze s tím nejlepším,“ uvedl vedoucí kanceláře proexportní agentury CzechTrade v Tel Avivu Jiří Rak.

Speciálně upravená lana musela prokázat vynikající technické vlastnosti a také získat rozsáhlou certifikaci, kterou vyžadují dodávky pro armádu. „Bohužel, jednou z částečně limitujících věcí je nutnost spolupráce a nákupu některých speciálních částí výzbroje výhradně ze Spojených států,“ řekl Gazda.

Finanční objem zakázky není velký, ale firma díky první úspěšné spolupráci může počítat s dalšími dodávkami pro tamní armádu. Do Izraele letos nabídla také lodní lana, s nimiž chce uspět nejenom u vojáků, ale také v civilním sektoru. Ráda

by také prorazila s dodávkami vybavení pro výškové práce v izraelské energetice a telekomunikacích.

Vývoz do Izraele vzrostl o 92 procent

Lanex je jedním z mnoha vývozců, kteří letos katapultovali český export do Izraele k bleskovému růstu. Jen za první pololetí tam české firmy vyvezly zboží za 12,8 miliardy korun, což představuje téměř 92procentní meziroční růst. Letošní pololetní vývoz byl tak vyšší než například export za celý rok 2013. Izrael se dostal na pozici třetího nejvýznamnějšího mimoevropského cíle českých exportérů hned za USA a Čínu.

Více informací v dnešní příloze E15

ČESKÝ EXPORT

Zuno Bank se stahuje z Česka

Mateřská Raiffeisen Bank International Group postupně ukončí činnost Zuno Bank v Česku a na Slovensku. Bankovní aktivity převede na českou Raiffeisenbank, respektive slovenskou Tatra banku. Mělo by se tak stát nejpozději do konce prvního pololetí roku 2017. Pro téměř 266 tisíc klientů Zuno se nyní nic nemění, prohlašují zástupci banky.

„Klienti v tento okamžik nemusejí podnikat žádné kroky. I nadále jim budeme poskytovat potřebný servis. Od 21. října však již nebudeme nabízet služby novým klientům. O dalších krocích budeme všechny klienty informovat s dostatečným předstihem,“ uvedl generální ředitel Zuno Oyvind Oanes.

Z hlediska účtů v Zuno se nic nemění, peníze uložené v bance jsou v bezpečí a jsou i nadále chráněny podle bankovního zákona, doplnil mluvčí banky Vladimír Michna. Také karty zůstávají podle něho aktivní a lze je používat bez omezení.

Česká pobočka banky loni prodělala 151 milionů korun, v roce 2014 měla ztrátu 216 milionů korun. Banka zahájila činnost v roce 2010 nejdříve na Slovensku a v polovině roku 2011 vstoupila na tuzemský trh. Ke konci letošního srpna měla Zuno Bank na obou trzích zhruba 266 tisíc klientů, 22 miliard korun v depozitech, 2,3 miliardy korun úvěrů a dvě stovky zaměstnanců. **NÁZORY str. 13**

Krátce

Šmicer ke třem hotelům přidal Tančící dům

Záříjové otevření hotelu v pražském Tančícím domě není pro bývalého fotbalistu Vladimíra Šmiceru první investicí do hotelnictví. Ještě za působení v Liverpoolu koupil hotel v Mariánských Lázních. Pak tam přikoupil dva další. Tamní hotely pronajímá provozovatelům.

Více E15.cz

Toyotě stoupl v Česku prodej o polovinu

Český závod japonské Toyoty prodal letos více než 5300 vozů, meziročně o polovinu více. Největší zájem je o modely Yaris a Auris. Na více než trojnásobek stoupl prodej modelů Avenis a Corolla. Na hybridní modely letos připadne více než pětina prodaných toyot. Podíl značky na českém trhu se v srpnu a září zvýšil na 2,5 procenta.

Strojírna Tyc čeká letos pokles tržeb

Zakázky jen na menší stroje představují hlavní důvod, proč letos Strojírna Tyc z Mýta na Rokycansku utrhá

pouze 280 milionů korun, meziročně o šedesát milionů méně. V příštím roce ale předpokládá rekordní obrát 400 milionů korun.

Škoda Transportation dodá tramvaje do Finska

Dceřiná společnost Škody Transportation, Transtech Oy z finského Oulu, vyrobí v první fázi patnáct až dvacet tramvají ForCity Smart Artic. Budou jezdit na nově stavěné trati ve městě Tampere. Zakázka zahrnuje desetiletý servis a opci na dalších až 46 tramvají.

Více E15.cz

Seznam spustil vlastní zpravodajství

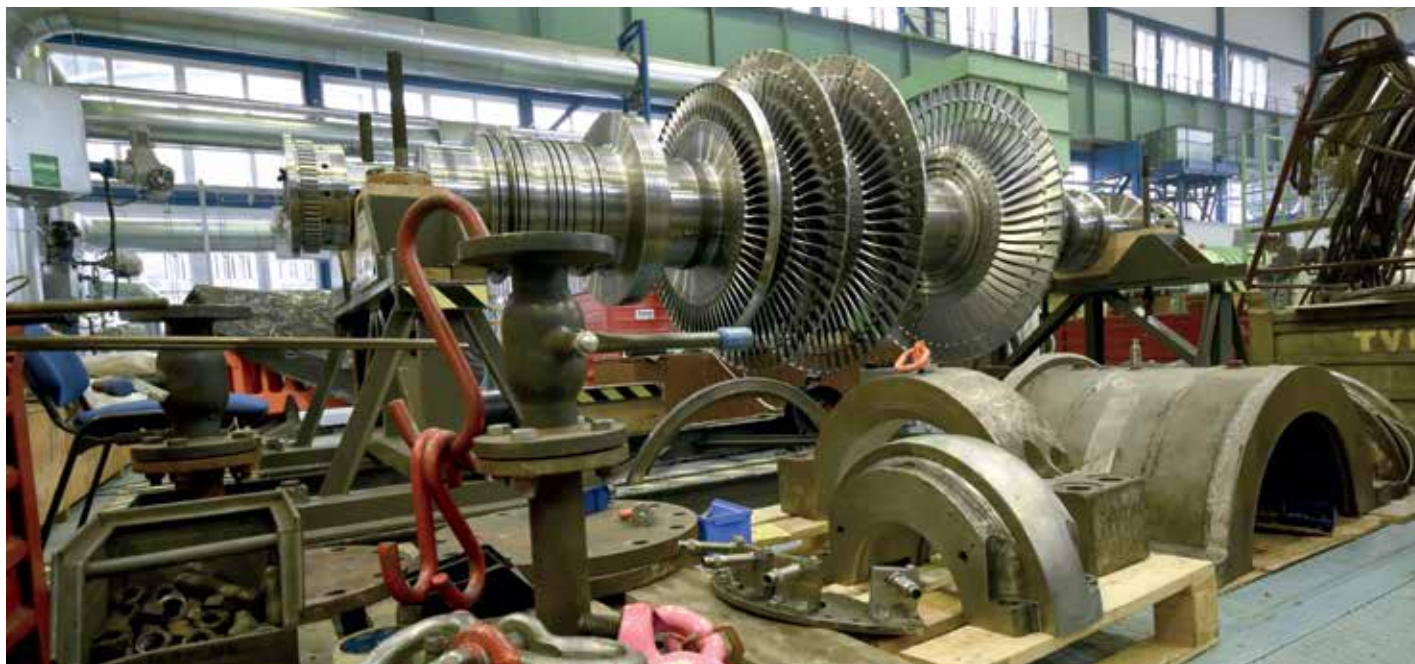
Internetová firma Seznam začala na domovskou stránku umisťovat vlastní zpravodajský servis Seznam Zprávy. Základem je videozpravodajství, které se mění v průběhu dne podle chování a pohybu lidí na internetu. Ze stránky se zpravodajství postupně rozšíří do chytrých hybridních televizí. Nová zpravodajská redakce má vytvářet dvacet až třicet videoreportáží denně. /čtk/

Firma Lanex už izraelským speciálním jednotkám dodala

12

kilometrů vysoce pevných lan.

Špičkové turbíny z Plzně se rodí v hluku a pachu

DŮKLADNOST. Zkušební laborator na rotoru turbíny bedlivě prozkoumá sebemenší detail kteréhokoli dílu.

■ Vývojáři Doosan Škoda Power mají být na co hrdí. Jihokorejský obr **Doosan Heavy Industries** při vývoji parních turbín zavrhl vlastní pracovníky a **dal přednost inženýrům své plzeňské dcery**. V Česku založil globální vývojové centrum. Plzeňští se přitom spoléhají na **nezvyklou techniku**. Patří k ní měřicí přístroj kdysi používaný v NASA či kompresory, jež se před desítkami let skrývaly v letadlech s hákovými kříži na křídlech.

Dveřmi v masivních kovových vratech vcházíme do rozlehlé haly, kde nás vítá značný hluk. „Máte smůlu, teď tu běží docela hlasitý test,“ omlouvá se pracovník vývoje Lukáš Bednář. Hluk bývá v hale často, někdy dosahuje 115 decibelů, což odpovídá startujícímu letadlu. „Dřív nás chtěli sestěhovat do jedné budovy s ostatními zaměstnanci, ale rušili bychom je,“ konstatuje Bednář.

Vývojáři se před rachotem a všudypřítomnou vůni – někdo by řekl smradem – mazacích olejů mohou ukrýt do prosklené řídicí místnosti. Stojíme ale uprostřed haly, kde to vypadá, jako by

Foto EIS Anna Vacková 4x

zpod vysokého stropu jemně mrholilo. Hala nemá děravou střechu, ostatně venku to na déšť nevypadá, to jsou jen jemně rozptýlené zbytky různých maziv.

„V reálném provozu se výpary z turbíny odsávají, během testů to ale nevádí,“ pokračuje Bednář, který musí skoro křičet, aby mu bylo přes běžící stroje rozumět. Na mysli vytane věta z filmové klasiky Na samo-

tě u lesa: „Víš, Radime, až takhle někdy bude klid, tak bych si to s chutí poslechl ještě jednou.“

SOUPĚŘÍ VELKÝCH HRÁČŮ

V roce 2009 dokončila korejská firma Doosan Heavy Industries převzetí Škody Power. „Jeden z pádných důvodů, proč si nás Doosan vybral, bylo to, že vyrábíme turbíny, máme dlouhou tradici a vlastní vývoj. Tento náš design není zatížený žádnou nakoupenou licencí,“ vysvětluje ředitel globálního vývoje Doosanu Jiří Fiala. „Navíc dokážeme soupeřit s velkými žraloky, jako je Siemens nebo General Electric,“ dodává.

V roce 2013 se Doosan rozhodl, že založí globální vývojové centrum parních turbín, ve kterém spojí korejské a plzeňské výzkumníky. Korejská firma parní turbíny vyrábí v licenci amerického gigantu General Electric, která je ale zatížená řadou obchodních omezení. Plzeňský podnik má naopak vlastní vývoj s více než stoletou tradicí. „Takže se ze mě stal šéf vývoje Doosanu v oblasti parních turbín,“ shrnuje Fiala.

POČÁTKY. Testy začínají ve větrném tunelu, popisuje Lukáš Bednář.

Vývoj nových turbín začíná na stejném místě jako v jakémkoli jiném průmyslovém odvětví – v počítači. Testy hotových výrobků jsou ale stále nenahraditelné, výpočet nedokáže postihnout všechno. Ověření skutečných parametrů turbín nelze vynechat mimo jiné kvůli tomu, že i za malé odchylky od dohodnutých vlastností hrozí Škodovce vysoké pokuty.

Poté co proběhne vývoj ve virtuální realitě, bývají prvním krokem ve skutečném světě testy jednotlivých malých součástí nebo jejich modelů ve větrném tunelu. Právě tady se dostává ke slovu převodník tlaku, stejný, jako používaly americké raketoplány.

LOPATKY ZMĚNĚNÉ VE ŠRAPNELY

Po virtuální realitě projde turbína reálnými testy. Dominantní místo uprostřed haly zaujímá mohutná zelená kopule – takzvaný Campbellův stroj, kde části turbín dostanou provozní otáčky a kontroluje se jejich odolnost proti rozkmitání.

Špatně vyrobené vibrující lopatky by se totiž mohly od turbíny odlomit a výsledkem by byly do okolí létající šrapnely o hmotnosti až sedmdesát kilogramů. Ochránila by nás několik centimetrů tlustá železná stěna stroje?

Nejspíš ne, dostávám odpověď. Tak daleko ale test nikdy nezajde, technici kmitání průběžně měří, a problémy tak odhalí v zárodku. „Zatím jsme to vždycky zastavili včas,“ dodává s úsměvem Bednář.

Tím testy turbín zdaleka nekončí. Čeká je i zkouška opotřebení kapkami vody. Tu v laboratoři značně urychlí, takže za deset hodin nasimulují, jak bude lopatka turbíny vypadat po mnoha letech provozu. Bednář nám ukazuje různé vzorky kovu, na kterých voda zanechala jasně viditelné důlky a rýhy. Vůbec nejdéle trvají takzvané creepové zkoušky zkoumající „tečení“ materiálu. Zaberou i několik let.

Vedle běží zařízení, které značně přispívá k zamlžení vývojové haly. K testování ventilů slouží kompresory z motorů stíhaček Messerschmitt, které v Plzni zůstaly po odcházející německé armádě na konci druhé světové války. Přes sedmdesát let staré stroje stále fungují. „Chtěli jsme je obnovit, ale máme problém sehnat kompresor se stejným výkonem,“ vysvětluje Bednář.

Díky nikdy nekončícímu vývoji poskytují nové turbíny podstatně vyšší výkon než starší stroje. Například výkon každé turbíny jaderné elektrárny Temelín se po na-

montování nových lopatek z Plzně zvýšil o osmdesát megawattů. „Dohromady je to tolik jako malá uhelná elektrárna,“ vysvětluje Bednář.

VÝHODA VLASTNÍHO VÝVOJE

Plzeňská Doosan Škoda Power zaměstnává 1300 lidí, z toho sedm desítek pracuje ve vývoji. Další třicet výzkumníků má Doosan v Koreji. „Nejde ale říci, že na vývoji dělá sto lidí, podílí se na něm i spousta externích firem a univerzit,“ připomíná šéf vývoje. Do výzkumu a vývoje přitom firma každoročně investuje 200 až 250 milionů korun. Značnou část z této sumy, někdy i desítky milionů, vývojáři vydají za materiál.

Vlastní vývojové centrum pro Doosan Škoda Power představuje konkurenční výhodu. „Nejsme ale ten výrobce, který má dvacet typů turbín, a když přijde zákazník, tak mu řekne, vyber si. Naše konkurenční výhoda je v tom, že jsme flexibilnější a umíme vyjít zákazníkovi vstříc,“ zdůrazňuje Fiala. Každá turbína z Plzně je tak svým způsobem unikát.

Stranu připravil

Štěpán
Brunner

Fiala: Bez státní podpory se jaderné elektrárny nevyplatí

■ V Evropě po odklonu od jaderné a uhelné energie roste poptávka po turbínách pro paroplynové elektrárny a zařízení spalující biomasu. Doosan Škoda Power dokáže dál vyrábět turbíny pro jaderné elektrárny. Bez státem zaručených výkupních cen elektřiny se ale Temelín těžko dostaví, míní ředitel globálního vývoje turbín Doosanu Jiří Fiala.

■ Dodáváte turbíny do celého světa, liší se nároky zákazníků?

Rozdíl je mimo jiné v tom, jaká energetika se buduje. V Evropě se až na výjimky žádné velké bloky nestavějí, spíše se budují menší bloky třeba na spalování biomasy. To je současný trend v Evropě. Naopak jsou země jako Indonésie, kde je spousta černého uhlí a kde se stavějí i velké bloky.

■ Exportní a garanční pojišťovna letos ukončí podporu vývozu technologií pro uhelné elektrárny. Jaký to na vás bude mít dopad?

Máme rozjednaný jeden projekt, a pokud jej nestihneme podepsat do konce roku, tak pravděpodobně nebude. To se nás může dotknout.

Když se nebudou stavět uhelné elektrárny, tak se patrně budou stavět jiné typy elektráren. Tomu se musíme přizpůsobit. Teď to vypadá, že v nejbližších letech „pojedu“ paroplynové elektrárny. Na ty jsme připraveni.

■ Jak vidíte budoucnost jaderné energetiky v Evropě?

Největším problémem jaderných elektráren je to, že jejich výstavba trvá strašně dlouho. To je problém i nových bloků Temelína. Jestli si dneska řekneme, že budeme stavět nový blok, tak ho uvedeme do provozu okolo roku 2030. Navíc než se elektrárna dostaví, tak se situace v energetice může značně změnit. Aby se nové bloky vyplatily, musí vláda garantovat cenu energie. Do toho se jí nechce.

Více E15.cz

CAMPBELLŮV STROJ. Uvnitř probíhá test odolnosti lopatek proti kmitání.

Britská libra je nejslabší za posledních 31 let

■ Libra padla poté, co britská premiérka oznámila, že Británie již brzy zahájí odchod z EU. Investoři se děsí tvrdého brexitu bez obchodních dohod.

čtk, Arsen Lazarevič

Britská libra v obavě z možných dopadů vystoupení Británie z EU včera propadla vůči dolaru na nové minimum za 31 let. Sestoupila tak pod úroveň, na niž klesla po červnovém referendu, ve kterém se britští voliči vyslovili pro odchod z evropského bloku.

Libra dopoledne oslabil o více než půl procenta na 1,2757 dolaru za libru, nejnižší od června 1985. Už v pondělí její kurz klesl o 1,3 procenta na minimum od začátku července a do blízkosti jednatřicetiletého minima 1,2796 dolaru, kam sestoupil ve dnech po referendu. Od hlasování libra na dolar ztrácí asi 15 procent.

Libra od pondělka reaguje na nedělní pro-

hlášení britské premiérky Theresy Mayové, podle níž Británie formálně zahájí proces odchodu z Evropské unie nejpozději do konce března příštího roku. Mnozí investoři se obávají, že vláda směřuje k takzvanému „tvrdému brexitu“, kdy by Británie opustila jednotný

trh EU, aby si uchovala kontrolu nad imigrací. To by mohlo vyvolat odchod řady bank z Londýna a podkopat obchodní vztahy s unií. „Silácké řeči ze strany Británie, ale i ze strany EU zvyšují pravděpodobnost, že rozvod nebude hladký a že se neobejde bez zbytečných

ekonomických nákladů. Což logicky vede k tlaku na slabší euro. Pokud by skutečně došlo k tomuto negativnímu scénáři, tak by oslabení libry dál pokračovalo,“ uvedl David Navrátil, ekonom České spořitelny, který věří, že zvítězí pragmatismus.

Mayová chce do března aktivovat článek 50 lisabonské smlouvy, čímž zahájí rozhovory o vystoupení z EU. Trvat budou minimálně dva roky. Britský ministr financí Philip Hammond v pondělí upozornil, že britská ekonomika bude během rozhovorů čelit otřesům a že ji zřejmě čeká několikaleté období nejistoty. Další oslabení libry tak může následovat.

„Vzhledem k sentimentu bych další oslabení nevyloučil,“ uvedl analytik J&T Banky Petr Sklenář s tím, že pro další střednědobý vývoj libry budou důležitější kroky Bank of England než pouze brexit, který stále přináší spíše nejistoty než konkrétní rizika. Libra také podle něj již řadu rizik spojených s brexitem zacenila na přelomu června a července. „Průběžná data z britské ekonomiky jsou zatím lepší, než se čekalo, nenaplnily se katastrofické scénáře a tak další tlak bude přinášet nejen průběžné jednání o brexitu, ale hlavně kroky Bank of England,“ dodává.

TVRDÝ BREXIT. Vystoupení Británie z EU by mohlo vést až k hromadnému odlivu londýnských bank. Londýnské City by tak ztratilo své symboly bohatství a úspěchu.

Vývoj britské libry k dolaru

Pramen Investing.com

Kurzovní lístek ČNB

Platnost od 4. 10. 2016

Země	Množství	Kurz
Austrálie	1	18,373
Čína	1	3,687
Dánsko	1	3,634
EMU	1	27,035
Chorvatsko	1	3,613
Japonsko	100	23,258
Kanada	1	18,647
Maďarsko	100	8,621
Norsko	1	2,864
Polsko	1	6,180
Rusko	100	37,270
Švédsko	1	2,835
Švýcarsko	1	24,736
Turecko	1	8,088
USA	1	24,594
Velká Británie	1	32,235

Akcie na pražské burze

4. 10. 2016

Název	Kurz [Kč]	Změna [%]
CETV	56,20	1,54 %
ČEZ	436,60	2,73 %
Erste Bank	711,60	0,96 %
Fortuna	87,50	-0,17 %
Kofola	400,00	2,17 %
KB	839,50	0,55 %
Moneta	80,30	0,50 %
O2 CR	232,80	-0,94 %
Pegas	789,50	-0,13 %
Philip Mor. ČR	12 420,00	0,28 %
TATRY	710,00	1,43 %
Unipetrol	180,45	1,38 %
VIG	481,90	0,19 %
Celkový objem (v tisících korun)	720 860	

Krátce

Světové ekonomice hrozí nízký růst

MMF ponechal v nejnovější globální prognóze odhady růstu světové ekonomiky beze změn, výrazně ale zhoršil prognózu pro Spojené státy. Letos čeká fond zvolnění globálního růstu na podprůměrných 3,1 procenta, zatímco na příští rok předpovídá zrychlení na 3,4 procenta.

Indická centrální banka snížila úrok nejnižší za šest let

O čtvrt procentního bodu na 6,25 procenta snížila úrokovou sazbu indická centrální banka. Banka tím pokračuje v cyklu uvolňování měnové politiky, který zahájila počátkem loňského roku. Indická ekonomika zvolnila ve druhém čtvrtletí růst na 7,1 procenta ze 7,9 procenta v předešlém kvartále.

Řecko počítá s růstem ekonomiky

Podle odhadů řecké vlády by tamější ekonomika měla růst o 2,7 procenta s tím, že by mělo dojít k poklesu míry nezaměstnanosti na 22,4 procenta z letošních 23,5. /čtk/

Íránská těžba ropy útočí na vrchol

Íránský vývoz ropy a kondenzátu vzrostl v září o 12 procent na zhruba 2,8 milionu barelů denně. Dosáhl tak téměř maxima z doby před zavedením mezinárodních sankcí proti zemi v roce 2011. Agentura Reuters to řekly dva informované zdroje z odvětví obchodu s ropou.

O zářijový nárůst se takřka výlučně postaral kondenzát, což je označení pro velmi lehkou ropu, která se obvykle těží spolu se zemním plynem a používá se zejména v petrochemii. Írán zvýšil export těchto látek minulý měsíc proti srpnu na takřka dvojnásobných 600 tisíc denních barelů, aby vyhověl vysoké poptávce Jižní Koreje, Japonska a Indie, uvedly zdroje. Zářijový vývoz ropy stoupl jen nepatrně na zhruba 2,2 milionu barelů denně.

Země také minulý týden vyslovila souhlas s rozhodnutím Organizace zemí vyvážejících ropu (OPEC) snížit celkovou těžbu poprvé za osm let. Spolu s Libyí a Nigérií, kde těžba v poslední době kvůli bojům a sabotážím prudce klesla, bude

moci Írán v rámci nového těžebního stropu produkovat prozatím bez omezení. Svou strategií také stát po zrušení většiny sankcí překvapil analytiku, jelikož zvyšoval těžbu rychleji, než se čekalo. I tak ale očekávají, že by těžbu v budoucnu měly ovlivnit nedostatečné investice. /čtk/

Ropa Brent je na maximu

Cena severomořské ropy Brent se vyšplhala až na čtyřměsíční maximum 51,37 dolaru za barel, později však o část zisků přišla.

Důvodem je především důvěra investorů, že dojde k omezení těžby kartelu OPEC, který by měl podle dohody snížit těžbu na 32,5 milionu až 33 milionů barelů denně ze současných zhruba 33,5 milionu barelů denně.

Další podrobnosti, včetně kvót pro jednotlivé členy, organizace dojedná až na svém listopadovém zasedání.

Roklen: Dolar by měl stát 11,5 korun

Česká koruna je podle Roklen indexu síly koruny, který je založen na teorii parity kupní síly, a oproti například slavnému Big Mac indexu obsahuje více položek na porovnání, výrazně podhodnocená.

Vůči euru je tuzemská měna podhodnocena o 32,48 procenta, k dolaru pak o 51,91 procenta. Odpovídající kurzy by tak měly dosáhnout 18,25 koruny za euro, respektive 11,57 koruny za dolar. Podle populárního Big Mac indexu, který obsahuje pouze cenu

slavného hamburgeru ve světě, je sice koruna podhodnocená, ale výrazně méně – vůči euru o 27,3 procenta, vůči dolaru o 39,4 procenta.

Důvody podle Roklen lze hledat především v kurzovém závazku ČNB, který by měl trvat minimálně do druhého čtvrtletí příštího roku. ČNB je také připravena bránit skokovému posílení koruny po opuštění závazku s tím, že zásadní bude dodržení dvouprocentního inflačního cíle. /al/

Vůči americkému dolaru je koruna podle Roklen indexu podhodnocená dokonce o

51,91
procenta.

Foto profimedia

Louis Vuitton koupí výrobce kufrů

Přibližně 80 procent německého výrobce kufrů Rimowa za 640 milionů eur koupí francouzský výrobce luxusního zboží LVMH.

Rimowa produkuje zavazadla z pokročilých materiálů a své produkty vyrábí také v Pelhřimově. Převzetí musejí schválit úřady pro

dohled nad hospodářskou soutěží. Transakce má být dokončena v lednu příštího roku.

Rimowa byla založena v Kolíně nad Rýnem na konci 19. století. Letos firma čeká tržby přes 400 milionů eur. V Pelhřimově působí společnost Rimowa od roku 1997

a v roce 2012 tam postavila novou halu na výrobu cestovních kufrů. Rimowa patří mezi přední světové značky výrobců kufrů z hliníku a polykarbonátu. Polykarbonát je pevný a odolný proti nárazu a kufry z něj mají také nižší hmotnost.

Skupina LVMH nabízí produkty značek Louis Vuitton a Dior, šampaňské Moët & Chandon, Dom Perignon a Veuve Clicquot, koňak Hennessy, oblečení Givenchy, šperky Chaumet či Bulgari nebo hodinky TAG Heuer. /čtk/

259678/14

INZERCE

VOLÁNÍ UŽ OD 1 Kč

**KOUPÍTE
V TRAFICE
A E-SHOPU**

Volání za 1 Kč/min. se vztahuje na volání na jedno vámi zvolené číslo nebo na víkendové volání při dobíjení kreditu min. 200 Kč měsíčně.

Více informací a e-shop na bleskmobil.cz

BLESK
mobil

Rusko posiluje pozice v Sýrii

■ Ministr zahraničí USA kritizuje Moskvu za její rozhodnutí spojit zájmy s režimem Bašára Asada.

Rusko poslalo do Sýrie protiraketový systém, jeho komponenty ale zatím nebyly smontovány. S odvoláním na tři americké představitele o tom informovala televize Fox News. Komponenty systému SA-23, použitelného jak proti raketám, tak proti letadlům, dorazily na ruskou námořní základnu Tartús v Sýrii o víkendu. Podle amerických zdrojů je to poprvé, kdy Rusko tyto zbraně umísťuje mimo své území. Pohyb zbrojní dodávky na území Ruska sledovaly podle Fox News americké tajné služby.

K otázce důvodu rozmístění těchto zbraní jeden ze zdrojů televizi ironicky řekl, že radikální skupiny an-Nusrá a Islámský stát nemají letecké síly ani řízené střely. Naznačil prý tak, že se Rusko připravuje na obranu proti potenciálnímu americkému útoku.

Televize připomenula, že po loňském sestřelení ruského letadla na hranici s Tureckem Rusové umístili v Sýrii systém protivzdušné obrany S-400 a že se americká armáda od té doby vyhýbá letům nad územím v dosahu jeho radarů.

Ruské ministerstvo zahraničí informovalo o pondělním minometném útoku na ruské velvyslanectví v Damasku. Jedna ze střel údajně dopadla v blízkosti rezidence, nikdo nebyl zraněn.

Spojené státy v pondělí vypověděly dvoustranná jednání s Ruskem o syrském příměří, protože Moskva podle nich neplní dohodu uzavřenou 9. září. Rusko se připojilo k náletům syrské armády na Aleppo, ačkoli minulá dohoda počítala s tím, že letecké útoky budou zastaveny.

Šéf diplomacie USA John Kerry Moskvu včera ostře kritizoval za její „neodpovědné a hluboce mylné“ rozhodnutí spojit své zájmy i pověst s režimem syrského prezidenta Bašára Asada. Zároveň připravuje na obranu proti potenciálnímu americkému útoku.

TĚŽCE ZKOUŠENÉ HAITI

MATTHEW ŘÁDÍ. Haiti včera čelilo hurikánu Matthew, který jihozápadní pobřeží tohoto chudého karibského státu bičoval silnými poryvy větru a prudkým přivalovým deštěm. Snímek je z Port-au-Prince. Živel, který doprovázel víchr o rychlosti v nárazích až 230 kilometrů v hodině, se nakonec vyhnul Jamajce, která již snížila stupeň varování. V plném proudu jsou přípravy na hurikán na východě Kuby, odkud úřady evakuovaly přes 300 tisíc lidí, a také na Bahamách.

Krátce

Europoslanci schválili dohodu o klimatu

Evropský parlament schválil klimatickou dohodu, která byla pod záštitou OSN přijata loni v Paříži. Celkem 610 europoslanců bylo pro, 38 proti. Jde o historické hlasování, uvedl předseda parlamentu Martin Schulz. Před europoslanci na plenárním zasedání ve Štrasburku v této souvislosti

promluvil i generální tajemník OSN Pan Ki-mun, který ocenil vůdčí roli EU v boji proti klimatickým změnám.

Szydlová se distancovala od zákazu potratů

Polská vláda nepracuje na návrhu, který by zpřísnil zákon proti interrupcím. Řekla to premiérka Beata Szydlová, která se tak distancovala od kontroverz-

ního dokumentu. Szydlová se distancovala i od samého návrhu na téměř naprostý zákaz interrupcí. „Chci říci velmi nahlas a jasně: vláda PiS nepracovala a nepracuje na žádném zákonu, který by změnil stávající předpisy,“ řekla a připomněla, že návrh byl předložen jako občanská iniciativa. Slova premiérky tak snižují pravděpodobnost, že bude předloha schválena. /čtk/

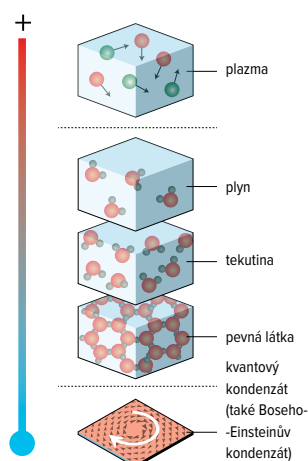
Nobelova cena 2016 za fyziku

Učarovala jim proměnlivost hmoty

Marek Schwarzmann

Letošní Nobelovu cenu za fyziku si vysloužil topologický výzkum fázových přechodů hmoty, tedy zkoumání děje, který nastává, když hmota mění skupenství. Karolinský institut ocenil Davida Thoulesse, Duncana Haldane a Michaela Kosterlitz, kteří se těmito jevy v průběhu sedmdesátých a osmdesátých let minulého století zabývali.

Například nejznámější z takových jevů je supravodivost, tedy schopnost vybraných materiálů vést

elektrický proud bez odporu, s minimálními ztrátami energie proudící v materiálu.

„Při fázových přechodech dochází nejenom ke změně vlastností látky, ale často i ke změně symetrie a topologie. Příkladem může být feromagnetikum, které za vysoké teploty má elementární magnety uspořádané náhodně, avšak pod Curieovou teplotou tyto magnety vytvoří

STAVY HMOTY. Zahřejeme-li hmotu nebo ji extrémně ochladíme, vznikají i jiná skupenství, než známe.

takzvané Weissovy domény se shodně orientovanými elementárními magnety. Hranice domén lze považovat za topologické defekty vzniklé při fázovém přechodu,“ vysvětlil pro deník E15 profesor Petr Kulhánek z Fakulty elektrotechnické ČVUT.

Vědci ve svých dílech ukázali, že supravodivosti látky nabývají jen za nízkých teplot a s vyššími teplotami se tato vlastnost ztrácí. Vyvrátili rovněž do té doby převládající přesvědčení, že supratekutost a supravodivost se nevyskytují v tenkých vrstvách materiálů.

„Laureáti otevřeli dveře do neznámého světa, kde se hmota může vyskytovat ve zvláštním stavu. Využili pokročilé matematické metody ke studiu neobvyklých fází či stavů hmoty, jako jsou supravodiče či supratekutiny. Díky jejich práci se nyní hledají nové exotické fáze hmoty. Mnoho lidí doufá v budoucí využití těchto objevů ve vědě o materiálech a v elektronice,“ uvedla akademie ve svém prohlášení. Polovina ceny připadne Davidu Thoulessovi a o druhou polovinu se podělí Duncan Haldane a Michael Kosterlitz.

Více E15.cz

Tvář dne

„Syrský režim a Rusko odmítly diplomacii a chtějí dobýt vojenské vítězství přes rozbité nemocnice a traumatizované děti v trpící zemi,

řekl americký ministr zahraničí

John Kerry

str. 12

Foto: článek

Komentář

Jan Stuchlík

V Brně se potkaly dva světy

Kdyby se tradiční sněm Svazu průmyslu a dopravy neodehrával v Brně na strojírenském veletrhu, nejspíš by ten kontrast zapadl. Celým sněmem se jako červená nit vinuly stížnosti firem, že nemají dost lidí, aby dokázaly splnit všechny zakázky. Prý potřebují 140 tisíc pracovníků. A jak je v Česku zvykem, má jim lidi obstarat vláda. Ať zmobilizuje nezaměstnané, volali průmyslníci. Jejich prezident ovšem vzápětí konstatoval, že z úřadů práce stejně žádná smysluplná pomoc nepříjde. Tak jestli by vláda nepřivezla alespoň sto tisíc Ukrajinců. Ne vysoce kvalifikovaných, ale nádeníků. Jinak se prý celý slibný ekonomický růst zasekne.

Pro ekonomiku je to tedy dost tragická zpráva. Jinými slovy totiž podnikatelé přiznávají, že jinak než zvyšováním počtu pracovníků nejsou schopni zvyšovat produkci a její hodnotu. Pokud připustíme, že v Česku pracuje každý,

kdo pracovat chce, znamená to, že jsme ekonomicky v koncích. Protože demografické prognózy jasně říkají, že přesčepných obyvatel bude jen ubývat.

Logickou odpovědí na nedostatek pracovních sil by bylo horečné úsilí o zvyšování produktivity práce. V ní Česko pořád zaostává. Mezi roky 2009 a 2014 rostla produktivita v Česku o sedm procent pomaleji než v Ně-

České podniky zatím velký zájem o průmyslové novinky nemají. Bojí se jich. Tak vypadá v praxi přechod na Průmysl 4.0.

mecku. Produktivita se dá zvyšovat tím, že zaměstnanci dostanou lepší stroje. To funguje v chudších zemích na západ od Česka, třeba ve Španělsku či Portugalsku, ale také v Austrálii. Mohlo by i u nás. Taková poloautomatická balicí linka jedné konkrétní menší české firmě uvolní čtyři pracovníky, které může převest na jiný provoz. Jenže české firmy v posledních letech stroje a zařízení moc nekupovaly, pořádně s tím začaly až loni.

Právě brněnský veletrh přitom nabídl nepřehledné množství ukázek automatizovaných strojů a robotů, které dokážou lidskou práci nahradit. Řešení mohly najít i firmy, které nechtějí hned přecházet na nový digitální standard výroby. Stačí osadit stávající zařízení senzory a novým řídicím systémem. Využití jejich výrobních linek může výrazně vzrůst. Jenže české podniky zatím podle vystavovatelů o novinky moc zájem nemají. Bojí se jich. Tak vypadá v praxi tolik přetřásaný přechod na Průmysl 4.0, který by nedostatek pracovních sil do značné míry vyřešil.

Náрек průmyslníků připomíná jejich stížnosti na nedostatek pracovníků s technickým vzděláním. Přitom sami zaspali, když se do poloviny minulého desetiletí nechávali ukolébát tím, že historicky bylo techniků na trhu práce dost. Teprve když začali odcházet do důchodu, firmy zjistily, že práce u strojů mladé neláká. Také se firmy o její propagaci až do nedávna moc nestaraly. Teď volají po přísunu Ukrajinců. Viceprezident Svazu průmyslu a dopravy Jan Rafaj má pravdu, že Česko nevyužívá naplno svůj potenciál. Jenže nejde o počet lidí, ale o to, kolik výrobků a v jaké hodnotě za hodinu práce dokážou vyrobit. V tom máme velké rezervy.

Glosa

Kdo dřív mrkne

Když globální finanční krize otrásla důvěrou v tradiční bankovní domy, zavětřili velcí finanční hráči příležitost. V průběhu pár měsíců roku 2011 se na trhu objevily tři nové banky tváří se mladě, neobtloustle a dynamicky, lákající klienty na moderní a prosté ovládání peněz a v neposlední řadě také na absenci tolik neoblíbených poplatků. Velmi rychle se ale prvotní nadšení změnilo ve hru o to, kdo první mrkne a přizná, že dělat bankovní byznys bez poplatků v éře záporných úroků a nevalné nálady na trzích, navrch v ostrém konkurenčním prostředí, je v zásadě kvadratura kruhu.

První mrkla Raiffeisenbank. Stahuje banku Zuno zpět pod mateřská křídla, protože ani přímý prodej, o který se pokoušela, nakonec neklapl. Nemusí to být v celé této hře mrknutí poslední. Pokud trhy a centrální banky neprolomí spirálu záporných úroků nebo pokud se neobjeví nové závažné byznys modely, budou víčka čím dál nesnesitelnější cukat i další hráči.

Martin Čaban

PLÁN PROJEKTU:

FÁZE 1

Tahle záležitost si vyžádá opravdu hodně času na telefonu, takže projektovým manažerem uděláme toho, kdo má nejhezčí zvonění.

Minirecenze

FILMY
Rodinné štěstí

(Režie: Szabolcs Hajdu)

Novinka maďarského artového filmaře Szabolcse Hajdua se v červenci stala favoritem na vítězství v Křišťálovém glóbu ve Varech, nakonec si Hajdu kromě hlavní sošky převzal i cenu pro nejlepšího herce. Víc než o kvalitách toho intimního dramatu dvou manželských párů v jednom bytě to ovšem vypovídá o úrovni karlovarské soutěže. Hajdu je zajímavý režisér, který i jeden prostor, v tomto případě svůj vlastní byt, dokáže podat živě a kreativně. Jako kameramani si najal své studenty, a i díky nim film nepřipomíná divadelní hru, z níž vzešel. Scenaristicky je pozorování nedokonalých osobností dvou sester a jejich mužů a dětí a vzájemných napjatých láskyplných vztahů méně vyrovnané. Pár silných dialogů

a scén se tu potkává s divadelně znějícími replikami a minikrizemi natahujícími děj na celovečerní stopáž. Hajdu nicméně inspirativně ukazuje, že k festivalovému úspěchu je třeba víc nápadu a talentu než peněz.

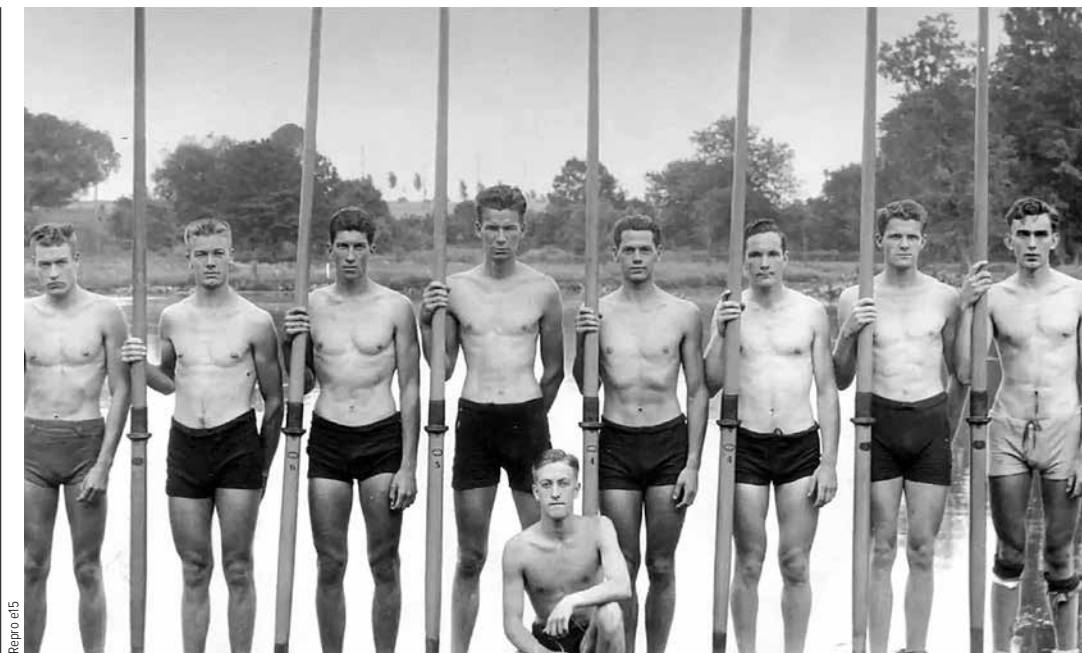
Iva Přivřelová

KNIHY
Robert Kurson: Honba za pirátem

(Nakladatelství: CPress)

Za nejslavnějšího piráta v dějinách byl dlouho považován Henry Morgan. To však změnila dvojice John Chatterton a John Mattered, kteří při pátrání po vraku lodi Zlaté rouno ze 17. století na scénu vynášejí jméno Josepha Bannistera. Bannisterův osud je uchvátí natolik, že krom pátrání v hlubinách přečtou všechnu dostupnou literaturu, aby pochopili, proč úspěšný mladý muž ukradl loď a stal se postrachem a nejhledanějším mužem Karibiku. Zpočátku se zdá, že kniha bude mít přímočarý děj, Robert Kurson vypráví o hledacích pokladů zaujatě, však jich řadu dopodrobna vyzpovídá a není na poli dokumentární literatury nováčkem. V momentě, kdy se skutečný příběh prolíná s příběhem piráta Bannistera a jeho sousupníků, dosahuje kniha vrcholu. Strhujícím způsobem napsaný, čtivý dokument o lidech, kteří riskují všechno. A to kvůli pocitu svobody mezi muži, kteří jsou přesvědčeni, že vše je možné.

Zuzana Dorogiová

VÍTĚZNÁ PARTA. Devět kluků z chudých rodin, kteří překonali veškerá očekávání. Joe Rantz je druhý zleva.

Skutečný triumf svobodné vůle

■ Nakladatelství MOBA vydává knihu Daniela Jamese Browna Hrdinové ve člunu. Ta se vrací k jednomu z památných okamžiků berlínské olympiády v roce 1936.

Zuzana Dorogiová

Veslování bylo ve třicátých letech minulého století druhou nejoblíbenější olympijskou disciplínou hned po atletickém trojboji. Joe Rantz byl jedním z devíti Američanů, kteří v roce 1936 šokovali celý svět i Adolfa Hitlera, když získali zlatou olympijskou medaili v závodě osmiveslic. Jejich fascinující příběh přináší čtenářům Daniel James Brown v knize Hrdinové ve člunu.

Brownovi celou historii nejprve vyprávěl právě Joe, ale po jeho smrti na něj navázala Rantzova dcera. Autor se v románu snaží zachytit proměnu

mladíků před olympiádou. Díky neuvěřitelnému množství detailů čtenářům přibližuje život prostých chlapců z chudých rodin pocházejících z drsného prostředí dřevorubců či farmářů. Vypráví, čím si mladíci museli projít, aby porazili elitní posádky prominentů z univerzit východního pobřeží. Zároveň zmiňuje i přípravu olympiády pod vedením Josepha Goebbelse a Leni Riefenstahlové včetně brutálního zacházení s bezdomovci, Cikány či se Židy. Zvláště při těchto pasážích až mrazí v souvislosti se současným světem, jak se dějiny opakuji ve spirálách.

Autor také zmiňuje přípravu olympiády pod vedením Josepha Goebbelse a Leni Riefenstahlové.

Zajímavý je Joeův postřeh z odjezdu do Evropy. Při pohledu na sochu Svobody si uvědomuje, že v cíli jeho plavby není svoboda vůbec daná. Rantz i ostatní věděli, že reprezentují něco mnohem většího než jen sami sebe – způsob života a společné hodnoty. A tou nejzákladnější byla právě svoboda.

Trenér washingtonské univerzity Al Ulbrickson spolu se stavitelem lodí Georgem Pocockem dokázali v reprezentační posádce probudit vzájemný respekt, pokoru, férovost, pomoc. V očích chlapců právě toto definovalo Ameriku. A to se chystali přivést do Berlína a ukázat světu, až vyplují na vodu jezera Grünau. S napětím větším než při detektivce čtenář sleduje závody, nepřiznaje počasí i nevhodnou polohu vylosovaného pořadí.

Jakkoli je výsledek znám, spisovatel dokázal popsat atmosféru závodů tak sugestivně, že i ti, kteří o veslařském sportu dosud nic nevěděli, fandí americké osmiveslici Husky Clipper, jako by stáli na břehu a byli při tom. Kniha je doplněna historickými fotografiemi ze závodů i ze soukromí Joea Rantze a jeho druhů.

Daniel James Brown:
Hrdinové ve člunu

Nakladatelství: MOBA, 2016
Překlad: Jakub Kalina
Hodnocení: 90 %

Jablečné impérium v Trentinu

■ Mají za sebou vystoupení na televizních kanálech, vědeckých kongresech i na běžeckých maratonech. Jablka ze severoitalské provincie Trentino – Alto Adige díky své kvalitě nabírají na čím dál větší popularitě.

Pavla Apostolaki

Území s dvaceti osmi tisíci hektary půdy tvoří největší souvislou pěstitelskou oblast jabloní v Evropě a patří k nejvýznamnějším na světě. Každoročně zde farmáři vypěstují okolo čtyř set padesáti tisíc tun šťavnatých plodů.

GENIÁLNÍ ROZHODNUTÍ

Zpočátku však v končinách, kterým Stvořitel daroval znamenité klimatické podmínky, bujely jen moruše

a vinná réva. Teprve po první světové válce padlo rozhodnutí zdejších zemědělců vysázet v údolích Val di Non a Val di Sole jabloně. Prozíravá volba zcela ovlivnila osudy místních obyvatel a zajistila jim slušné živobytí. A tak všude, kam oči příchozích dohlédnou, uvidí zelené sady. Jsou součástí vesnic, městeček i divokých scenérií v přírodě. Z důvodu vysokých cen půdy (přibližně devadesát eur za metr čtvereční na rovině, na svazích a v údolích okolo čtyřiceti eur) využívají ovocnáři k výsadbě doslova každý centimetr včetně extrémně členitého horského terénu. Není tedy výjimkou, že lahodné plody rostou také na svazích Dolomit ve výšce tisíc dvě stě metrů nad mořem.

Pěstování jablek v údolích Val di Non a Val di Sole se tak stává bezprostředním zdrojem příjmu pro více než čtyři tisíce rodin. Další jsou pak s touto činností spojeny

Foto: profimedia.cz 3x

nepřímo. Zajišťují například prodej, opravy techniky nebo transport ovoce. Samotní pěstitelé se spojují do členských družstev, z nichž pak vznikají větší konsorcia. Jedním z nich je i Melinda. Ta od farmářů jablka nejen vykupuje, nýbrž se stará i o jejich skladování, balení, expedici, propagaci, prodej a o veškerý servis.

S ROZUMEM A VÁŠNÍ

Důkaz, že pěstování jabloní v Trentinu – Alto Adige probíhá opravdu na špičkové a sofistikované úrovni, poskytuje také činnost výzkumného centra Fondazione Edmund Mach di San Michele all'Adige. Instituce fungující od roku 1874 vznikla na podnět tehdejší tyrolské vlády. V bývalém augustiniánském klášteře tak funguje zemědělská škola spojená s experimentálními stanicí a pokusnými výsadbami. Dnes v ústavu pracují

OSLAVA ÚRODY. Během říjnového festivalu Pomaria se mohou návštěvníci naučit připravovat křehký štrúdl, nasbírat si čerstvá jablka přímo v sadu či zvolit nejchutnější odrůdu místních jablek.

osm set vědců, profesorů, techniků a doktorandů, kteří se zabývají šlechtěním vinné révy a jabloní. Odborný tým také zabezpečuje vzdělávání

SLADKÁ OBŽIVA. Pěstování jablek v údolích Val di Non a Val di Sole je bezprostředním zdrojem příjmu pro více než čtyři tisíce rodin.

a poradenské služby pro osm tisíc farem v regionu.

BOŽSKÁ SLAVNOST

Ovoce, jež vstřebalo dva tisíce hodin slunečního záření a dýchalo čistý vzduch z Alp, sklízí se česáči od konce srpna do poloviny října. Radost z bohaté úrody pak farmáři sdílejí na festivalu Pomaria (letos se koná 8.–9. října). Na počest Pomony, římské bohyně sadů a ovocných stromů, probíhá ve vesnicích Casez a Livo oslava kulatých plodů. Hosté si zde mohou domů nasbírat čerstvá jablka přímo v sadech. Učí se připravovat křehký štrúdl, ochutnávají jablečné produkty nebo volí nejchutnější odrůdu. Tou může být kromě Galy, Red Delicious, Golden Delicious, Evelyny i Kanadská reneta. Její výrazná kyselá, aromatická chuť představuje skvělou náplň pro závin, koláče a pro palačinky. I přes tepelnou úpravu v kuchyni si tento druh udržuje léčivou sílu polyfenolů. Tedy antioxidantů, jež dokážou odplavovat nebezpečné sloučeniny z organismu, a tím snižovat riziko rakoviny.

Autorka je spolupracovnicí redakce

Ovocný výlet

Do jabloňových sadů ve Val di Non a Val di Sole mohou zavítat i běžní turisté. Nejlepší doba pro návštěvu je během podzimní sklizně nebo na jaře v období květů. Cyklistické či pěší stezky provedou návštěvníky chutným rájem a přidají i okouzlující pohledy na zamlžené kopce Dolomit.

259679/39

INZERCE

Styl^{Sport}

Lifestylový magazín o životě sportovců

Radek Jaroš
chce Korunu světa
Co letos nabídnou Alpy
Barbarians
se valí na Prahu
Zimní krásky,
zimní styl

Sport

Dnes v deníku

Foto dne

NEMLUVÍ DO VZDUCHU. Zcela nečekaně, bez jakýchkoli příprav a fanfár včera dorazil papež František do Amatrice. Když bylo toto středoitalské městečko koncem srpna zpustošeno ničivým zemětřesením, slíbil papež, že je rozhodně navštíví, aby přežijí povzbudil. Včera svůj slib splnil.

Vědci zjistili, že...

...tlouštíci mají méně bakterií ve střevech

■ Lékaři odhalili pozoruhodný vztah mikroflóry a váhy člověka, který by mohli využít pro boj s globální pandemií obezity.

Čím má člověk ve svém těle větší objem tukových tkání, tím menší množství druhů bakterií žije v jeho trávicím traktu. S tímto tvrzením přišli výzkumníci z King's College v Londýně, kteří zkoumali vzorky stolice více

než třinácti stovek dobrovolníků.

V dlouhodobém hledisku by mohlo jít o zásadní podpůrný příspěvek do diskuze o dnes teoretizovaném nasazení léčby obezity ve formě fekálních transplantací, kdy se nemocnému přímo do střev přenese naředěná stolice od „zdra-

vého“, v tomto případě tedy patrně hubeného, dárce. Fekální transplantace se nyní využívá například při léčbě přemnožení na antibiotika odolné Clostridie difficile či autoimunitních chorob a střevních zánětů.

Britští lékaři mikrobiální diverzitu svých dobrovolníků porovnávali se šesti ukazateli, podle nichž stan-

dardně stanovují diagnózu obezity. Zahrnut byl při tom také index tělesné hmotnosti BMI nebo poměry v množství tuku usazeného v horní a dolní polovině těla člověka.

Nejsilnější nepřímá úměra podle vědců panovala s množstvím takzvaného viscerálního tuku, tedy tuku obalujícího či obklopujícího orgány v dutině břišní. Právě tento typ uloženého tuku je označován za nejvíce nebezpečný lidskému zdraví. A právě na viscerálním tuku a nedostatečné

pestrosti střevní mikroflóry lékaři postavili další zjištění: díky rozšířenému vzorku 3666 dvojčat potvrdili, že stejně jako nižší pestrost mikroflóry je vyšší ukládání viscerálního tuku „vysoce dědičné“.

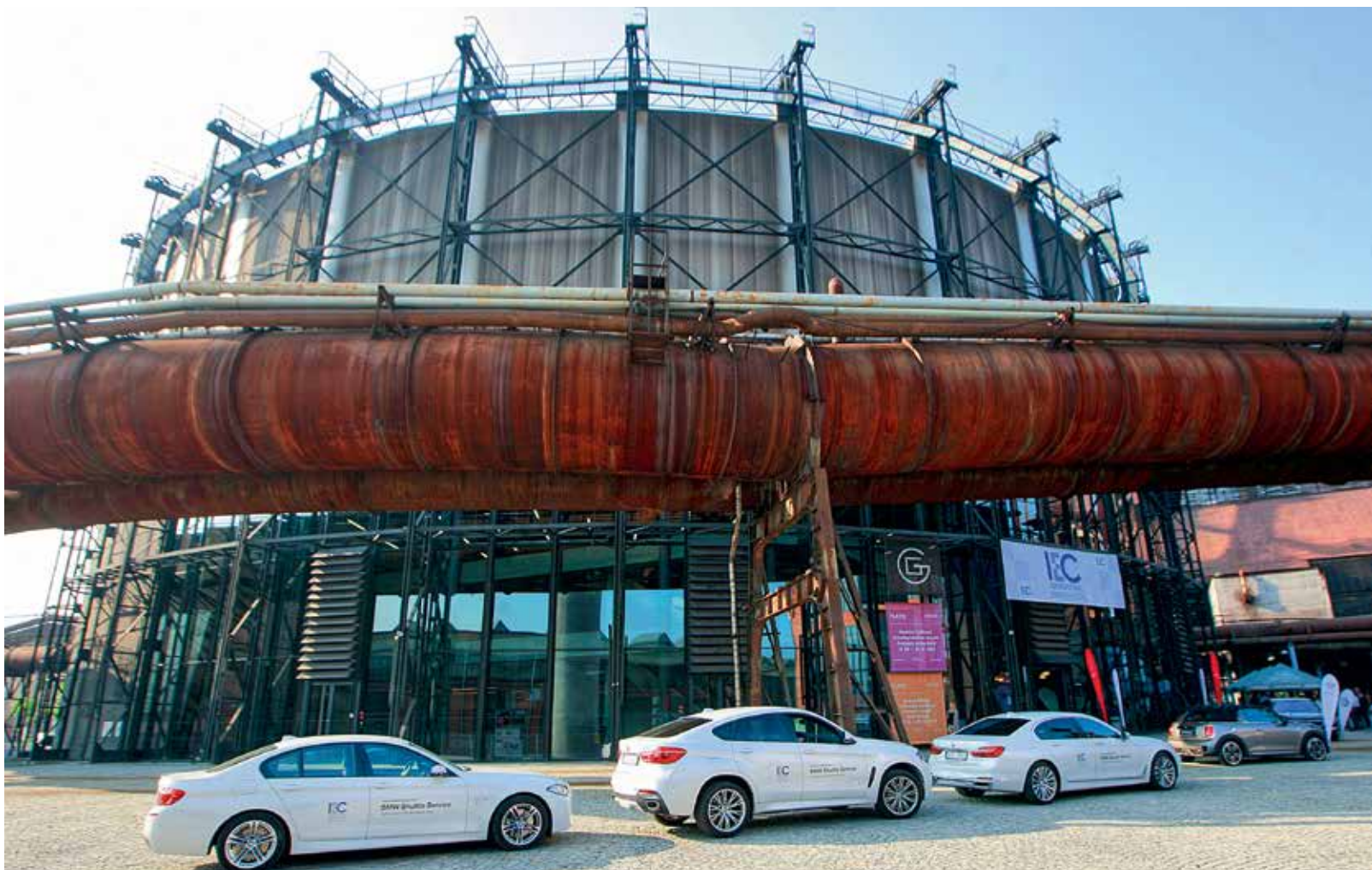
„Přesný vliv střevních bakterií na zdraví člověka je však ještě zapotřebí řádně prozkoumat, stejně tak možné dopady fekální transplantace na určité pochody v těle,“ uvedla členka výzkumného týmu Jordana Bell v časopisu Genome Biology. /msc/

Na vzorku

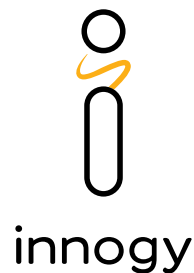
3666

dvojčat lékaři potvrdili, že vyšší ukládání tuku v těle je „vysoce dědičné“.

International Energy Club Ostrava 2016

PATRONI

ZÁŠTITA

PO ROCE ZASE V GONGU. Letošní VII. zasedání International Energy Club se stejně jako předchozí ročníky konalo v bývalém plynojemu v Dolní oblasti Vítkovice.

Na příchod malých zdrojů energie se musejí připravit distributoři i regulátoři

Hlavní roli v decentralizované energetice budou hrát provozovatelé distribučních sítí. Ti se musejí na připojování nových zdrojů připravit, aby byli na lokální úrovni schopni plnit podobné funkce jako dnešní přenosové soustavy.

Ty dva obrázky zná už snad každý. Na jednom vedou dráty od velkých elektráren přes kaskádu trafostanic až do firem a domácností. Na druhém se do stejných drátů nabourávají těsně před domky nové zdroje elektriny, baterie či elektromobily. Jsou symbolem toho, že jednoduchá energetika, jak ji Evropa ještě dříve dávala, je pryč.

Budoucnost bude patřit sítím, do nichž se kromě velkých elektráren zapojí decentralní zdroje, a bude na jejich provozovatelích, aby se novému trendu přizpůsobili. Jen

tak budou mít všichni spotřebitelé jistotu, že se jim otevře cesta k novým službám, ale zároveň nebude ohrožena dodávka kvalitní elektriny. Shodli se na tom účastníci už sedmého ročníku konference International Energy Club, který se tradičně konal v ostravské Dolní oblasti Vítkovice a pořádala ji poradenská společnost DDeM.

Čekání na technologický průlom

Nového trendu se už chopily téměř všechny velké energetické společnosti. Často proto, aby je rychlé technologické změny nepřipravily o byznys. „Spotřebitelé se mění. Už nejsou pouhými spotřebiteli, ale mohou se ze sítě odpojit díky investici do svých elektráren, mohou se podílet na balancování sítě přes úpravu vlastní spotřeby. To vše je příležitost pro nové produkty a služby,“ říká Marion Labatut z evropské asociace EURELECTRIC,

která zastupuje zájmy velkých energetických hráčů.

O nástupu decentralní energetiky sice všichni hovoří, ale zatím nepanuje příliš velká shoda na tom, kdy tato budoucnost nastane. „Technologický vývoj se nedá zastavit. Kro-

Technologicky bude průlomem dostupná baterie, která umožní skladovat elektrinu vyrobenou v domácí elektrárně. „Bude to stejná změna jako první chytrý telefon, na který navázala spousta dalších aplikací a technologií. Pak trend decentrali-

O nástupu decentralní energetiky sice všichni hovoří, ale zatím nepanuje příliš velká shoda na tom, kdy tato budoucnost nastane.

mě technologie je však potřeba také připravit infrastrukturu, legislativu či poplatky. To období zabere určitý čas. Dosavadní plány se přitom nedaří plnit,“ upozorňuje Jiří Feist, člen představenstva společnosti EP Energy.

zace nikdo nezastaví,“ soudí Radek Lucký, jednatel české dcery společnosti E.ON. Baterie budou zároveň výzvou pro distribuční společnosti, protože podobnou službu, tedy odběr přebytečné elektriny a zpětné dodávky elektriny, by mohly nabídn-

nout také. „Provozovatelé decentrálních zdrojů by měli zjistit, že bezpečnost dodávek formou připojení k síti bude levnější než pořídit si vlastní baterii,“ dodává předsedkyně Energetického regulačního úřadu Alena Vitásková.

Distributoři v hlavní roli

V souvislosti s rozvojem decentrální energetiky se vynořuje hrozba, že stále více spotřebitelů se nakonec odpojí od sítě nebo ji budou využívat jen minimálně. Náklady na její provoz by pak hradili ti, kteří nemají jinou možnost než odebrat elektřinu ze sítě. Podobně jako u vodáren by to znamenalo zdražení regulační složky ceny elektřiny.

„Masivní odpojování od sítě je strašení. Polovinu celkové spotřeby tvoří velké firmy, které nechťejí být mimo síť. Stejně je to u středních a menších firem. Dvě třetiny domácností žijí ve městech, kde je potenciál autonomních systémů minimální,“ brzdí obavy Pavel Šolc, člen představenstva ČEZ Distribuce. Přiznává však, že větší rozšíření vlastních zdrojů elektřiny povede k menšímu objemu elektřiny, která projde sítí. „Na to musí reagovat tarifní systém,“ dodává Šolc.

Jeho příprava leží na bedrech Energetického regulačního úřadu. „Pro decentrální zdroje připravíme už teď nový tarif. Máme plán, co budeme jako regulátor a distribuční firmy dělat, když budeme mít podíl decentrální výroby 10 procent, 20 procent a 30 procent,“ ujišťuje Vitásková, že ERÚ bude na rozjezd malých zdrojů připraven.

Při pozvolném náběhu malých vyroben by stávající sítě byly schopny tyto zdroje absorbovat až do roku 2040. Jenže se čeká, že rychlost připojování malých zdrojů bude výrazně vyšší. „V takovém případě by sítě už kapacitu neměly. Proto je

NOVÝ HRÁČ. Jiří Feist (vpravo) představil nejen Pavlu Šolcovi z ČEZ Distribuce (uprostřed) a Martinu Herrmannovi z innogy (vlevo) novou společnost EP Power Europe, kam EP Energy převede elektrárenská aktiva.

třeba je přestavět na smart grids. Už s tím začínáme,“ tvrdí Šolc. Distribuční firmy se tím připraví na nové funkce. „Distribuční soustavy budou pak fungovat stejně jako dnešní přenosové soustavy. Budou muset na lokální úrovni vyrovnávat výrobu a spotřebu,“ uvádí jeden z příkladů Alberto Pototschnig, ředitel evropského sdružení regulátorů ACER.

Exportní příležitosti

V samotné energetice se obchodní modely a příležitostmi, které by těžily z rozvoje menších zdrojů energie, teprve hledají. Nové možnosti ovšem nabízejí i průmyslu. „Řada evropských zemí na trend decentrálních zdrojů naskočila, protože v nich vidí velký exportní potenciál pro svůj

průmysl. To je především případ Německa, které je bohaté a může bez větších problémů nést náklady rozvoje těchto zdrojů,“ říká Lenka Kovačková, náměstkyně ministra průmyslu a obchodu pro energetiku.

Stejnou šanci mají i české průmyslové podniky. V tuzemsku se už vyrábějí kogenerační a trigenerační jednotky. Vyvíjejí se bateriové systémy. Decentrálním zdrojem energie může být také zemní plyn ve své stlačené formě CNG. Strojírenská společnost Vítkovice například vyrábí mobilní CNG plnicí stanice včetně zásobníků na stlačený plyn, které pak mohou obsluhovat odlehle lokality bez přístupu k plynovodům.

„Za posledních sedm let se zásadně změnila situace a z CNG je už standardní palivo. Paradoxně velký

zájem registrujeme v bohatých zemích, jako jsou Spojené arabské emiráty. Tam už máme velké projekty. Navíc Škoda Auto tam jako první automobilka dovezla první originální auto na CNG,“ vypočítává exportní potenciál spojený s CNG Jan Světlík, majitel skupiny Vítkovice.

Plyn zůstane důležitý

Plyn by měl hrát v systému, do něhož bude zapojeno mnoho menších zdrojů, důležitou roli. „Vidíme roli plynu v tom, že bude pohánět kogenerační jednotky, které budou zajišťovat rovnováhu v síti,“ uvádí Martin Herrmann, člen představenstva společnosti innogy, dřívější RWE. S plynem jako přechodným pali- vem v energetice se počítá i v rámci boje s emisemi skleníkových plynů. Jeho emise na jednotku vyrobené elektřiny jsou totiž dvakrát nižší než v případě uhlí.

„Dráždí nás, že se o plynu mluví jen jako o přechodném řešení. Doba, kdy plyn bude hrát zásadní roli v energetickém mixu, se bude počítat na dekády. Ale když investoři budou poslouchat, že má jít jen o přechodné řešení, tak budou mít obavy, jestli jejich investice nebudou zmařeny,“ brání budoucnost plynu Jan Valenta, předseda Českého plynárenského svazu. Ředitel odboru energetiky a ochrany klimatu na ministerstvu životního prostředí Pavel Zámyslický ale všechny investory do plynových zařízení uklidňuje. Přechodné období bude trvat nejméně do roku 2050, investice do kogeneračních jednotek nebo CNG neprijdou nazmar.

Jan Stuchlík

ZMĚNY VE VÍTKOVICÍCH. Zásadní změna je můj odchod z pozice generálního ředitele, kde mě nahradil Libor Wittasek, sdělil přítomným majitel Vítkovice Machinery Group Jan Světlík.

ŘEŠENÍ PRO FIRMY. Antonín Heidler ze společnosti Siemens (na snímku uprostřed) představil nabídku energetických služeb a produktů pro zákazníky z řad firem.

RYCHLÝ VÝVOJ. Je možné, že technologie se vyvinou tak rychle, že to, co teď řešíme v regulaci, bude brzy irrelevantní, varoval Tomáš Varcop z innogy (na snímku vlevo).

Velké elektrárny potřebujeme teď, malé teprve přijdou

Decentrální energetika představuje řadu byznysových příležitostí, jejichž výnosnost zatím není jasná. Naopak na provozu velkých elektráren, kterých se levně zbavují velké energetické společnosti, se dá pořád vydělávat.

Jejich příběh poměrně dobře ilustruje schizofrenní situaci, v níž se nachází dnešní evropská energetika. Na jedné straně je zatím pořád ještě poměrně mlhavá vize budoucnosti, na druhé je sázka na potřebu bezpečných dodávek elektřiny. Řeč je o německé skupině RWE, jejíž část včetně české dcery už vystupuje pod novým jménem innogy, a o české skupině EP Energy.

„Vznik innogy je reakcí na zásadní proměnu energetiky. Klíčovými trendy jsou digitalizace, decentralizace a dekarbonizace. Je jasný nástup decentrálních a obnovitelných zdrojů,“ vysvětluje Martin Herrmann, člen představenstva innogy SE zodpovědný za obchod. Společnost innogy chce být průkopníkem v nové energetice, hodlá určovat nové trendy a nastavovat nové standardy. Kdy jí ale tato vize začne vydělávat tolik, kolik ještě před pár lety výroba elektřiny z jádra či uhlí, zatím nedokáže odhadnout.

V ústupu tradičních velkých energetik od klasických centrálních zdrojů energie vidí naopak obchodní šanci EP Energy. „V posledních pěti letech jsme začali vyplňovat prostor, který opouštějí tradiční energetiky.

JE TU INNOGY. RWE se mění na innogy i kvůli nástupu decentrální energetiky, uvedl její šéf Martin Herrmann (na snímku vpravo).

Víme, že žijeme v přechodném období. Nikdo ale neví, jak dlouho bude trvat. My sázíme na to, že nebude krátké,“ říká Jiří Feist, člen představenstva EP Energy. Firma levně skupuje uhelné a plynové elektrárny v Německu, Itálii či ve Velké Británii, protože ví, že se bez nich tyto země ještě deset až dvacet let neobejdou. Nové je nyní konsoliduje do společnosti EP Power Europe.

Každý na své půlce

Německá innogy vidí jasný trend v tom, že stále více spotřebitelů touží po větší soběstačnosti ve výrobě energie. S klesajícími pořizovacími cenami obnovitelných zdrojů padají i náklady na její dosažení. „V Česku bude hlavní faktor decentralizace rozvoj domácích fotovoltaických

elektráren. Největší boom lze čekat mezi roky 2020 a 2025. Už teď o ně zájem roste, což ukazují žádosti o dotace z programu Nová zelená úsporám i poptávka po našich třech typizovaných solárních sestavách,“ upozorňuje Herrmann.

„Do deseti až patnácti let budou distribuční sítě schopné absorbovat veškerý požadovaný výkon decentralizovaných zdrojů bez omezení kvality dodávané elektřiny,“ uvádí člen představenstva ČEZ Distribuce Pavel Šolc a dodává: „Pak bude na obchodnících, aby vytvořili produkty, kterými umožní zákazníkům plně se zapojit do nového energetického trhu.“

Jakkoli se o decentrální energetice mluví jako o nevyhnutelné budoucnosti, nepočítá se s tím, že by kompletně ovládla zásobování

elektřinou. „Konvenční výroba v centrálních elektrárnách bude pořád pokrývat spotřebu z více než 50 procent. Budou vyrovnávat proměnlivou výrobu z obnovitelných zdrojů. To je trh, kde chceme působit a podnikat,“ popisuje strategii pro budoucnost Feist.

Rozjetý vlak

EP Energy očekává, že Evropa se kvůli vynucenému zavírání některých konvenčních zdrojů dostane za pár let do situace, kdy nebude mít dostatek výrobních kapacit. Pak přijde základní změna na energetickém trhu. Začne se platit majitelům elektráren za to, že jsou ochotni je udržovat připojené k síti.

Neznamená to však, že by EP Energy na sledování novátorských trendů rezignovala. „Všechny zdroje, které jsme koupili, představují zároveň potenciál k okamžité investici do nových typů elektráren, jakmile pro ně budou podmínky. Jsme schopni nastoupit do jakéhokoliv vlaku, když v něm uvidíme obchodní příležitost,“ dodává Feist. Technologie jako baterie však přenechá EP Energy jiným hráčům.

Mezi tyto hráče patří třeba strojírenský a elektrotechnický gigant Siemens. Pro síť budoucnosti vyvíjí bateriový systém Siestorage. „Díky této technologii, která je postavena na lithiových bateriích, je možné poskytovat regulační energii, která bude stabilizovat napětí v síti,“ říká Antonín Heidler ze Siemensu. Systém se dá použít jak pro spolupráci s malými zdroji energie, tak ho lze dimenzovat jako velký systémový zdroj energie napojený přímo do distribuční soustavy.

Jiří Feist: Bez rovnováhy mezi velkými a decentrálními zdroji by nefungoval jednotný trh

Holding EP Energy se zatím do podnikání v malé decentrální energetice nežene. „Cílíme na více než padesát procent trhu, který představuje výroba v tradičních velkých elektrárnách. Decentrální energetika je dnes spíše obchodní příležitost, která zatím nemá dostatečnou návratnost,“ říká člen představenstva EP Energy Jiří Feist.

O malých decentrálních zdrojích energie se mluví jako o budoucnosti energetiky. Vidíte pro EP Energy nějaké příležitosti v této oblasti?

Teď se hlavně soustředíme na klasické systémové elektrárny a na prostor, který uvolňují tradiční energetické společnosti. A to na trzích, kde existuje prostor pro provozování stávajících zdrojů až do konce jejich životnosti, případně pro rozvoj nových kapacit. Nezaměřujeme se přímo na malou decentrální energetiku.

Je to z vaší strany vyčkávací strategie, jakým směrem se trh nakonec vydá?

To ani ne, protože my cílíme na více než padesát procent trhu, který představuje výroba v tradičních velkých elektrárnách. Bude samozřejmě záležet na tom, jak se technologicky bude decentrální energetika vyvíjet. Hodně technologií, o nichž si dnes povídáme, ještě není připraveno pro plné komerční využití. Navíc se musí připravit i legislativní prostředí. Dnes je decentrální energetika spíše obchodní příležitost, která zatím ještě nemá dostatečnou návratnost.

Jak dlouho můžete být ještě se svým zaměřením na velké elektrárny úspěšní?

Vždy tady bude snaha o zachování rovnováhy velkých systémových a decentrálních zdrojů. Věřím, že Evropa bude chtít zachovat jednotný trh s elektřinou. Proto bude potřebovat velké systémové elektrárny, ať už budou používat jakoukoliv technologii, aby se dalo přeshraničně obchodovat. Decentrální zdroje jsou lokální a budou postaveny na technologiích, které budou schopny poskytovat služby především pro distribuční soustavu.

Nemůže se stát, že až budete chtít do rozjetého vlaku decentrální energetiky naskočit, bude to drahé, protože budete na rozdíl od současnosti kupovat firmy, které budou růst?

To záleží na obchodní příležitosti. Kolegové z innogy se vydali po cestě nových technologií a služeb. Mají svůj cíl a věří, že je to lepší podnikání než zůstat u klasické energetiky. Je zajímavé, že současně dodávají, že ji budou muset minimálně zpočátku podporovat z výnosů z klasických elektráren, které si RWE ponechává. Může se stát, že v budoucnu bude drahé se do tohoto byznysu zapojit. Vždycky to ale bude otázka návratnosti vloženého kapitálu. To je dnes otevřené.

Evropa se blíží do období, kdy jí bude chybět potřebný výkon elektráren. Co to pro váš byznys znamená?

Jednoznačně to je příležitost a snažíme se zaměřovat na ty trhy, kde ji vidíme. Evropa bude potřebovat všechny zdroje, které v té chvíli budou k dispozici. A bude jim muset dát i nějakou platbu za to, že je bude možné využít pro vyrovnávání deficitu výroby nebo pro vyrovnávání nestabilní výroby z obnovitelných zdrojů. Budou muset existovat například kapacitní platby nebo udržování strategické rezervy. To je všechno obchodní příležitost pro elektrárny, které máme.

Německo si teď dělá analýzu, jak by jeho strategická rezerva měla vypadat. Můžete se tam prosadit s nově koupenými uhelnými elektrárnami?

Německo si začalo uvědomovat, jak velký cíl si před sebe postavilo z hlediska přizpůsobení celého energetického systému a infrastruktury. Tím, že se Německo rozhodlo zbavit se jaderné energetiky a tlačí na snižování výroby z uhelných elektráren, se tak zbavuje klasických zdrojů, které bude potřebovat pro stabilitu sítě. Výstavba nových zdrojů ale není tak rychlá a je dnes nerentabilní. Po roce 2023 se proto dostane Německo do situace, kdy mu bude chybět právě výroba v základním zatížení. Část uhelných zdrojů se proto na trhu uplatní, a to i proti trhu, protože nedostatek povede k růstu ceny elektřiny. Mluví se o cenových špičkách, které nastanou v okamžiku, kdy nebude k dispozici dostatek výkonu. To jsou všechno příležitosti, které můžeme za určitých podmínek využít.

Německo si začalo uvědomovat, jak velký cíl si před sebe postavilo z hlediska přizpůsobení celého energetického systému a infrastruktury.

Budou nové technologie potřebovat i distributoři, aby mohli mezi sebou rychle propojit spotřebitele a malé výrobce?

Ano, ale teď se bavíme hlavně o přizpůsobení distribuční soustavy, aby byla schopna poskytovat služby, které souvisejí se změnou charakteru provozu pro udržení kvality a spolehlivosti sítě. Dnes se více hovoří o tom, co by mělo být k dispozici, než o tom, co skutečně je a v jaké kvalitě a jakým způsobem se

bude technologie používat. Příkladem jsou baterie. Bude to služba sítě pro ukládání energie a případně vyrovnávání okamžitých odchylek v síti, nebo to bude na komerčním principu? Je stále více otázek než odpovědí, nemluví o tom, kolik vše vlastně stojí a jestli se to zákazníkovi vyplatí. Celý systém se musí přenastavit na nové podmínky, což se zatím příliš neděje. Evoluce je ale v tomto ohledu mnohem vhodnější než populistická revoluce.

Foto: Jiří Zeman

Česko v Evropě prosazuje volný trh s energiemi

NĚMECKÁ SCHIZOFRENIE. Na konferencích o německé Energiewende se už nemluví o snižování emisí skleníkových plynů, ale jen o obnovitelných zdrojích a energetické účinnosti, poznamenává Lenka Kovačovská, náměstkyně ministra průmyslu a obchodu.

Evropská komise na podzim představí poslední z balíků nových pravidel v energetice. Pak se rozjede vyjednávání o jejich podobě mezi členskými státy. Česko se v nich ale už nebude moci opřít o Velkou Británii, která EU opouští.

Před více než rokem vypustila Evropská komise první teze, jak by mohla vypadat budoucí podoba evropského trhu s elektrinou. Letos v říjnu přijde s konkrétními návrhy. I když začátku komise chtěla nová pravidla připravovat spolu s členskými státy, diskuze hned na začátku přerušila.

„V příštích měsících bude klíčové, jak moc si udržíme suverenitu v energetické politice. Nevíme ale, jestli bude balíček obsahovat i řešení kapacitních mechanismů, nebo jestli je komise odloží až na rok 2018,“ hovoří o nejistotě Lenka Kovačovská, náměstkyně ministra průmyslu a obchodu. Při vyjednávání o podobě pravidel ovšem bude Česko postrádat jednoho vlivného spojence, Velkou Británii, která se chystá na odchod z Evropské unie.

Boj za volný trh

Loňské teze z pera komise nebyly příliš daleko od toho, co Česko dlouhodobě prosazuje. „Věříme v čistý trh s energiemi, kdy se správná cena tvoří na burze. To ale vyžaduje odbourání různých provozních a křivočivých dotací, regulovaných cen, ale

také výhod, jako je třeba prioritní přístup do sítě pro obnovitelné zdroje,“ zdůrazňuje Kovačovská.

Správná cena by měla poskytovat dostatek informací pro rozhodování o investicích do energetických

Členské státy budou muset do roku 2019 sepsat národní energetické a klimatické plány, v nichž popíší, jak hodlají evropských cílů dosáhnout.

zařízení. Komise hovoří třeba o tom, že v době špiček nikdo nebude bránit cenám, aby vyskočily na stovky a možná až nad tisíc eur za megawathodinu. „Za volnou cenotvorbu v době nedostatku výkonu bojujeme také. Důležité je, aby politici do trhu nezasahovali, když cena vyletí nahoru,“ dodává Kovačovská.

Dalším zdrojem jistoty pro investice do energetiky by měly být dlouhodobé kontrakty ať už přes burzu, nebo přímo mezi výrobcí a odběrateli. I v tom se české minis-

terstvo průmyslu s komisí shoduje. „Bez dlouhodobých kontraktů nové investice nebudou. Problém je v tom, že trh teď nevěří, že politici tyto dlouhodobé vztahy nenaruší nějakými novými zásahy. Důkazem jsou nejrůznější kapacitní mechanismy, s nimiž jednotlivé státy přicházejí,“ myslí si Kovačovská.

Nejistota se přitom netýká jen energetických firem. Přenáší se i do průmyslu. „Kvůli nízkým cenám

elektřiny se neinvestuje do stavby elektráren a jejich oprav. To se dotýká i nás, strojírenských firem, které tato zařízení vyrábějí,“ uvádí příklad Jan Světlík, majitel strojírenské skupiny Vítkovice.

Problematické směrnice

Spolu s novou podobou trhu s elektrinou vydá komise také novelu směrnic o obnovitelných zdrojích a o energetické účinnosti. „Tam vidíme větší rizika. Není jasné, jak

dosáhneme společného evropského cíle pokrýt v roce 2030 celkem 27 procent spotřeby z obnovitelných zdrojů. Nechceme, aby nás nakonec komise nutila si kapacitu nových OZE kupovat od jiných států, které podporují boom obnovitelné energie,“ říká Kovačovská.

Ve směrnici o energetické účinnosti se nejspíš objeví vyšší cíl, než se dohodla unie na summitu v roce 2014. Z původní úspory 27 procent energie do roku 2030 ji chce komise zvednout na 30 procent. Parametry účinnosti by komise mohla navíc vepsat také do dokumentů, které popisují nejlepší dostupné technologie pro průmysl. Tím by EU ještě více diktovala ostatním státům, jak mají upravit svůj energetický mix.

Členské státy budou muset do roku 2019 sepsat národní energetické a klimatické plány, v nichž popíší, jak hodlají evropských cílů dosáhnout. „Pro nás bude rozhodující, aby národní plán byl proveditelný a vyargumentovaný tak, abychom eliminovali riziko, že by nás někdo tlačil do opatření, která nechceme,“ vysvětluje Kovačovská.

Antifosilní zákon

Národní energetický a klimatický plán se bude muset vyrovnat také se snižováním emisí oxidu uhličitého. Jedním z nových nástrojů má být takzvaný antifosilní zákon, k jehož přijetí se vláda zavázala. „Máme hotovou analýzu dopadů. Teď poběží připomínkové řízení. Nepředpokládáme, že by se stihlo zákon projednat a schválit do voleb příští rok,“ připouští Pavel Zámýslický, ředitel odboru energetiky a ochrany klimatu na ministerstvu životního prostředí. Příští vláda alespoň bude mít v ruce materiál, s nímž se do tvorby zákona může pustit.

Zákon by měl být technologicky neutrální. Stanoví jen dlouhodobý cíl pro snižování emisí. Zavede také uhlíkové rozpočty. K nim by měla přihlížet ostatní ministerstva při tvorbě vlastních politik. Objevují se však i kritici myšlenky vepsat závazky pro snižování emisí do speciálního zákona. Někteří tvrdí, že Česko má dokument v podobě Politiky ochrany klimatu. Antifosilní zákon je proto zbytečný.

Jan Stuchlík

Lenka Kovačovská: Nová evropská pravidla by mohla omezit naši energetickou suverenitu

V balíku nových pravidel energetického trhu, s nimiž letos na podzim přijde Evropská komise, číhá celá řada rizik. „Nebezpečí se skrývá třeba v tom, jak bude chtít komise zajistit, že EU dosáhne cíle 27 procent obnovitelných zdrojů v roce 2030,“ říká náměstkyně ministra průmyslu a obchodu pro energetiku Lenka Kovačovská.

Na podzim Evropská komise vydá klíčové balíky směrnic a dalších pravidel energetického trhu. Jaká rizika z nich mohou pro Česko vyplýnout?

V rámci novely směrnice o obnovitelných zdrojích se ukazuje, že některé členské státy do ní budou chtít vepsat co nejvíce detailů. Třeba jak má fungovat podpora obnovitelných zdrojů. Na úrovni EU by se tím přesunuly pravomoci ohledně veřejné pomoci pro energetiku a ochranu životního prostředí z generálního ředitelství pro ochranu hospodářské soutěže na generální ředitelství energetiky. Může to být nebezpečné, protože pak se možná budeme muset vzdát snu o technologické neutralitě a nákladové efektivitě. Druhým rizikem může být nástroj, kterým se zajistí plnění a především profinancování celoevropského cíle pro podíl OZE na výrobě energie ve výši 27 procent.

Jaké možnosti jsou ve hře?

Zatím jsme žádné detailní návrhy neviděli. Jediné, co je na stole, je francouzsko-německý návrh, který říká, že když nebude OZE dostatek z individuálních národních závazků a úsilí, tak musí existovat evropský nástroj podpory OZE zaplacený ze společných peněz. Riziko je v tom, že větší břemeno by pak nesly ty země, které by si stanovily menší cíl – byť z objektivních důvodů, nebo by svůj cíl neplnily. To je popření práva na suverenitu energetického mixu. Protože některé státy, které se rozhodly ve velkém podporovat rozvoj OZE, tak získají další možnost, jak tuto svou politiku financovat z evropských prostředků.

Budou se proti tomu bouřit jen chudší státy?

Ano. Skandinávie to podporovat bude. Francie také, stejně jako

drahá, tak si lidé nebudou stěžovat v Bruselu nebo nepůjdou protestovat do nějakého regionálního dispečinku například do Berlína, ale přijdou do Prahy, respektive jiných hlavních měst.

Řeší se v připravovaných dokumentech podmínky pro větší rozvoj malé decentrální energetiky?

Z prvních diskuzí mezi členskými státy a komisí vyplynulo, že s tím každá země zápolí a skoro žádná nemá jasnou koncepci, protože zkoumá technologie a rozjíždí pilotní projekty, na jejichž základech rozhodne, jak bude decentrální energetiku koncepčně řešit. Teď je třeba sdílet chyby, z nichž se dá poučit, a také nejlepší dostupná řešení. Komise prozatím deklarovala zájem jen na minimální harmonizaci, aby zabránila tomu, že se v jednotlivých státech vyvinou protichůdná řešení. Jenže pak s námi přestala toto téma komunikovat a teď nevíme, co přesně chystá.

V diskuzích o decentrální energetice se mluví také o větším zapojení strany spotřeby, která by pomáhala vyrovnávat výkon v distribučních soustavách. Jak se na to dívá komise?

Když si Britové nechávali schvalovat svou podobu kapacitního trhu, přinutila je Evropská komise, aby byl technologicky neutrální a že k platbám za kapacitu musí mít přístup i strana spotřeby. Británie musela vyvinout nové produkty, díky nimž by se strana spotřeby mohla účastnit trhu s kapacitami. Musel se vyřešit minimální rozsah snížení spotřeby nebo agregátorů, které by snížení spotřeby u menších spotřebitelů garantovaly.

S něčím takovým by mohla přijít komise i na celoevropské úrovni?

Asi to tak bude. Ale nevíme, kdy s tímto návrhem přijde. Už více než rok a půl zkoumá generální ředitelství pro hospodářskou soutěž, jak jsou existující kapacitní mechanismy v EU slučitelné s evropským právem a vnitřním trhem. Pořád žijeme v předstávě, že návrh bude součástí letošního balíčku k vnitřnímu trhu s energiemi. Objevují se ale náznaky, že komise by toto téma nakonec mohla řešit odděleně. Zahrnul by ho do revize pravidel pro poskytování státní pomoci v energetice a ochraně životního prostředí rezortu hospodářské soutěže. To by mohlo být na přelomu let 2018 a 2019.

Německo. Španělsko a Portugalsko na tom také budou mít zájem, protože mají pro OZE dobré podmínky. Dlouhodobě proti takovému mechanismu vystupovaly země Visegrádu. Jednak nemáme dost peněz na masivní budování OZE a nemáme ani tak výhodné přírodní podmínky. Naším klíčovým spojením byla Velká Británie. Její role teď bude malá, protože se bavíme o časovém horizontu, který jí už nemusí zajímat.

Už jsou náznaky, jak by mohla vypadat nová podoba trhu s elektřinou?

Z komise je slyšet, že pokud máme evropskou energetickou unii, potřebujeme opravdové evropské agentury a organizace a evropské řešení. Jenže se může stát, že pokud budete hledat jen celoevropské řeše-

ní, které sice bude v celkovém součtu optimálnější, ale náklady se budou rozpočítávat na jednotlivé členské státy, tak nemusí být úplně férové.

Některé státy zaplatí více a některé méně než dnes?

Může to tak být. Pokud optimalizace na celoevropské úrovni není placená z celoevropských peněz, ale investice do sítě se hraje na národní úrovni, je to problém. Proto dlouhodobě říkáme, že pokud má stát odpovědnost za bezpečnost dodávek, což vyplývá z evropských pravidel, musí mít také veškeré kompetence a nástroje, aby tuto roli mohl plnit. Trend, aby odpovědnost zůstala na národní úrovni, ale kompetence se přesouvaly na nějaká nadnárodní tělesa, je silný. Jenže pokud se něco pokazí a elektřina nebude nebo bude

Regulované ceny elektřiny a plynu omezují konkurenci

Ve srovnání se zeměmi střední a východní Evropy a řadou zemí na západ od českých hranic mají čeští spotřebitelé možnost profitovat z velké konkurence obchodníků s energiemi.

Regulace brzdí konkurenci. Proto Evropská komise v poslední době mnohem více hovoří o odbourávání regulovaných cen energií pro konečné spotřebitele. Česko si v tomto ohledu stojí mezi evropskými státy dobře. Za míru liberalizace maloobchodního trhu je chvála třeba pravidelná monitorovací zpráva Agentury pro spolupráci energetických regulačních orgánů (ACER).

„Na rozdíl od zemí, kde regulují koncovou cenu energie, Česko nic takového nemá,“ říká Alberto Pototschnig, ředitel ACER. Ve střední Evropě regulují koncové ceny Slovensko, Maďarsko i Polsko. Český Energetický regulační úřad nyní ve spolupráci s regulátory v těchto zemích pracuje na vyhodnocení, jak efektivně trhy fungují a jak se do postavení spotřebitelů promítla liberalizace.

Negativní marže

Analýzy agentury ACER naznačují, že konkurence je v Česku možná až moc ostrá. Jedním z kritérií pro hodnocení fungování trhu jsou marže, které si obchodníci připočítávají k ceně komodity. Vysoké marže mohou být signálem, že obchodníci působí na málo konkurenčním trhu, zatímco nízké marže vypovídají o efektivní konkurenci, která dokáže snižovat ceny. „Česko ovšem patří ke třem zemím, které mají tyto marže u elektřiny negativní,“ dodává Pototschnig.

Přesto by ceny elektřiny mohly být ještě nižší, kdyby se čeští spotřebitelé snáze dostali třeba k levné elektřině z německých větrných elektráren. „Jenže přeshraniční vedení jsou využívána málo,“ upozorňuje Pototschnig. Česko-německý propoj

ZAOSTRĚNO NA DATA. Některé firmy už nabízejí zákazníkům přehledy o spotřebě energie po dnech. Data jsou propojena s chytrými termostaty. K dispozici je i porovnávání spotřeby se sousedy, upozornila na nové trendy Marion Labatut z asociace EURELECTRIC.

je podle statistik ACER využitý pro obchodní účely jen ze zhruba 40 procent. Velkou část jeho kapacity blokuje elektřina, která se fyzicky přesouvá z větrných elektráren v severním Německu přes Polsko a Česko na jih Německa a do Rakouska.

Český provozovatel přenosové soustavy ČEPS na hranici dokončuje instalaci speciálního transformátoru, který by část těchto toků odclonil. Obchodníkům by tak v drátech mohlo

Marion Labatut z evropské asociace elektroenergetických firem EURELECTRIC.

Tohoto trendu si všímá také ACER. Zatímco loni regulovaná složka tvořila v průměru 60 procent koncové ceny, v roce 2008 to bylo méně než 50 procent. Poplatky v posledních letech výrazně vzrostly zejména v souvislosti s podporou obnovitelných zdrojů energie. Tak je to podle ACER třeba v Německu, Itálii, Řecku, Slovinsku či

Zatímco loni regulovaná složka tvořila v průměru šedesát procent koncové ceny elektřiny, v roce 2008 to bylo méně než padesát procent.

zůstat více volného prostoru. Svou roli může sehrát i ACER, pokud dotáhne do konce snahu o zrušení jednotné obchodní zóny mezi Rakouskem a Německem. Její existence k velkým tokům ze severu na jih také přispívá.

Regulované ceny rostou

Potíž je v tom, že profit koncových spotřebitelů z konkurence na trhu se tenčí. Jak klesá cena silové elektřiny, stále větší váhu získávají regulované ceny za distribuci a další daně a poplatky. „Zvyšování poplatků a daní v ceně elektřiny brání tomu, aby zákazníci pocítili snižování cen silové elektřiny. Regulovaná složka tvoří až polovinu koncové ceny, v Dánsku je to až 70 procent. Vysoká cena elektřiny a struktura poplatků často znevýhodňují elektřinu proti jiným zdrojům energie. Lidé budou třeba raději topit plynem než elektřinou,“ upozorňuje

v Portugalsku. Agentura ACER také varuje, že pokud se v Evropě vytvoří kapacitní trhy, které budou odměňovat majitele elektráren za to, že je nechají připojené k síti, část regulovaných poplatků dál naroste.

V Česku se od začátku letošního roku diskutuje o reformě regulovaných poplatků. Návrh expertní skupiny ovšem Energetický regulační úřad poslal k ledu. Novou podobu tarifů připraví úřad sám. Pro jeho spuštění si ovšem stanovil několik podmínek. „Podobný systém tarifů musí být zaveden alespoň ve dvou třetinách zemí EU. Další podmínkou je, že v Česku budou vybudovány chytré sítě a rozšíří se chytré měření spotřeby elektřiny, což umožní nabídnout zákazníkům takzvané hodinové tarify. Počkáme také, až bude mít 30 procent odběrných míst na hladině nízkého napětí vlastní zdroj energie,“ tvrdí předsedkyně ERÚ Alena Vitásková.

Jan Stuchlík

NOVÁ ROLE SPOTŘEBITELŮ. Nejlevnější způsob, jak vyrovnávat výrobu a spotřebu v distribuční síti, je úprava spotřeby, myslí si Alberto Pototschnig, ředitel Agentury pro spolupráci energetických regulačních orgánů.

Alberto Pototschnig: Samovýrobci budou mít dost důvodů, aby se od sítí neodpojovali

Kvůli nástupu decentralizovaných zdrojů energie se budou muset změnit pravidla v energetice. Třeba kvůli tomu, aby se do vyrovnávání distribuční soustavy mohla zapojit strana spotřeby. Bude také vhodné změnit strukturu tarifů u regulované složky cen elektřiny, říká Alberto Pototschnig, ředitel Agentury pro spolupráci energetických regulačních orgánů (ACER).

Komisař pro energetiku Miguel Arias Cañete letos prohlásil, že evropský energetický trh není připraven na nástup decentralizované energetiky. Co se musí změnit?

Má to několik aspektů. Decentralizovaná energetika bude vyžadovat více aktivity

na úrovni distribučních soustav, protože 95 procent nových zdrojů se bude připojovat právě do těchto sítí. Půjde o zásadní změnu vnímání role distribuční soustavy, protože až dosud sloužila jen k dopravě elektřiny z přenosové soustavy ke koncovému zákazníkovi.

Potřebují k tomu distributoři nová pravidla?

Musíme do určité míry zkopírovat to, co se už odehrává na úrovni přenosové soustavy. To znamená vyrovnávání výroby a spotřeby v reálném čase. Přenosová a distribuční soustava se o tuto funkci budou dělit. K tomu budeme muset vytvořit nová pravidla. Třeba proto, aby se do balancování distribuční soustavy mohla zapojit také strana spotřeby. Chtěli bychom také umožnit, aby se do poskytování podpůrných služeb pro udržování výkonové rovnováhy mohly zapojit i decentralizované zdroje.

Znamená to vytvořit nový trh s regulační energií na úrovni distribučních soustav?

To ještě uvidíme. Dvě věci jsou zatím jasné. Na úrovni distribuce se bude muset nasadit dispečerské řízení sítě a udržovat kvalitu napětí. Pokud jde o udržování frekvence, tam je systém propojený, takže vytvářet menší trhy s regulační energií by asi nedávalo smysl. Mluvil jsem se zástupci přenosových a distribučních soustav a oni sami ještě nevědí, jak by to vše mohlo vypadat.

Jakou roli by měly hrát baterie při udržování rovnováhy v distribučních soustavách?

O nich se hodně mluví. Ale podle mě je nejlevnější a neefektivnější nástroj pro udržování rovnováhy řízení spotřeby. Technologie pro to už existuje. Teď potřebujeme pravidla, která umožní vytvoření vhodných byznys modelů.

Zástupci některých distribučních společností tvrdí, že by se měla změnit pravidla, podle nichž jsou odděleny od výrobců a obchodníků s energiemi. Je třeba je měnit, aby mohli distributoři hrát aktivnější roli v decentralizované energetice?

Chtěl bych zdůraznit, že máme dva typy podnikání. Jeden je regulovaný, což jsou zjednodušeně řečeno sítě. To jsou monopoly, které zůstanou regulované. Pak existuje konkurenční byznys, což jsou dodávky energie a další služby. Možná se mohou vyskytnout případy, kdy trh bude tak malý, že nebude dostatečná konkurence u některých flexibilních zdrojů v síti a bude nutné dovolit distributorům, aby si je pořídili. Ale to budou výjimky. Mimo tyto výjimky by měla energetika zůstat rozdělená na regulované monopoly a konkurenční trh. Když je začnete míchat, nebude to fungovat.

Neměl by ale mít distributor větší prostor, jak motivovat výrobce a spotřebitele, aby přes dráty posílali co nejvíce elektřiny?

Tím, jak si spotřebitelé budou čím dál více vyrábět vlastní elektřinu, bude klesat množství elektřiny

v síti. Protože tržby distributorů se odvíjejí od množství přenesené energie, budou jejich výdělků klesat. To je ale zodpovědnost regulatorů, aby zajistili, že regulované firmy jsou ekonomicky životaschopné. Proto je vhodné přizpůsobit strukturu regulovaných tarifů, což je v kompetenci národních regulatorů.

Očekáváte, že se samovýrobci budou od sítě odpojovat?

Nemyslím si, že by se od sítě odpo-

Chceme regulovat ceny pro zranitelné zákazníky. Ti ale tvoří jen zlomek z celkové populace.

jovalo velké množství spotřebitelů s vlastní výrobou. Naopak budou chtít prodávat přebytečnou elektřinu, budou chtít mít zálohu. Když vtáhneme spotřebitele do řízení sítě, získají další výhodu z toho, že jsou k síti připojeni. Takže se dá najít dost důvodů, proč se od sítě neodpojovat. Musí to ale zohlednit struktura tarifů.

Evropská komise chce co nejvíce deregulovat maloobchodní trhy s energií. Je liberalizace nejlepší cesta pro spotřebitele?

Regulované ceny představují překážku pro konkurenci. Chceme regulovat ceny pro zranitelné zákazníky. Ti ale tvoří jen zlomek z celkové populace. V dlouhodobém pohledu je proto mnohem lepší, když se ceny energií neregulují. Regulovat se mají jen poplatky za síť.

Funguje v tomto ohledu český trh správně?

Česko nemá regulovanou cenu energií, což vítáme. V jiných nových členských státech Evropské unie to tak není. Každý rok opakujeme, že regulované ceny nejsou nutné pro ochranu zákazníků, s výjimkou těch zranitelných.

/stu/

► **PROHLÍDKA
OCELÁRNY.**
Účastníci konference se mohli projít s průvodcem po unikátní Dolní oblasti Vítkovic.

Foto Jiří Zerkov 1ix

▲ **NEJDŘÍV NEFORMÁLNĚ.** Slavnostní zahájení konference se odehrálo v ostravském Café Au Pére Tranquille.

▲ **CHUTNÝ ZAČÁTEK.** Slavnostní zahájení IEC je příležitostí k neformálnímu setkání. Na snímku zleva Pavel Dočekal (Head of Regulatory Affairs společnosti innogy), Martin Herrmann (člen představenstva innogy SE zodpovědný za oblast obchodu), Michal Slabý (Senior Manager společnosti NET4GAS) a Luboš Strachota (Senior Manager a Regulatory Affairs v NET4GAS).

▲ **DEBATA O PLYNU.** O českém plynárenství hovořili před zahájením konference šéf Českého plynárenského svazu Jan Valenta s předsedou představenstva společnosti Pražská plynárenská Distribuce Martinem Slabým a místopředsedou ERÚ Ivanem Noveským.

► **SLAVNOSTNÍ
STOLOVÁNÍ.**
Závěrečná večeře s Alberto Potoschnigem jako poděkování hlavním partnerům IEC.

► **KLIČOVÝ PLYN.** Doba, kdy bude plyn hrát zásadní roli v energetickém mixu, se bude počítat na dekády, myslí si Jan Valenta z Českého plynárenského svazu (na snímku uprostřed).

◀ **NEODVRATNÁ BUDOUCNOST.** K decentralizaci energetiky dojde a musíme na ni být jako provozovatelé distribučních soustav připraveni, tvrdí Radek Lucký, jednatel E.ON.

▲ **PROSTOR PRO DISKUZÍ.** O energetice se živě diskutovalo také o přestávkách mezi jednotlivými tematickými bloky.

► **APEL.** Distributoři elektřiny musejí podle předsedkyně ERÚ Aleny Vitáskové nabídnout takové služby, aby spotřebitelé s vlastní výrobou elektřiny měli důvod zůstat připojeni k síti.

▲ **BEZPEČNOST ENERGETIKY.** O roli jaderné energie pro zajištění bezpečnosti dodávek hovořil Zdeněk Šíma, ředitel Rosatom Central Europe.

◀ **MÉNĚ ELEKTRINY.** Výsledkem decentralizace energetiky bude nižší objem přenesené elektřiny v síti, říká Pavel Šolc z ČEZ Distribuce.

Děkujeme za podporu VII. ročníku konference International Energy Club.

Akce se uskutečnila ve dnech
14. a 15. září 2016 v Ostravě.

ZÁŠTITA

PATRONI

HLAVNÍ PARTNER

PARTNEŘI

MEDIÁLNÍ PARTNER

TECHNICKÝ PARTNER

ORGANIZÁTOR

